

www.turkishstudies.net/economy

Turkish Studies - Economics, Finance, Politics

eISSN: 2667-5625

Research Article /Araştırma Makalesi

ANKARA SCIENCE
UNIVERSITY

The Conceptual Evolution and Thematic Structure of Problematic Social Media Use Research Since 2012: A Global Bibliometric Analysis Based on Web of Science

2012'den Günümüze Problemlı Sosyal Medya Kullanımı Araştırmalarının Kavramsal Dönüşümü ve Tematik Yapısı: Web of Science Tabanlı Küresel Bir Bibliyometrik Analiz

Mehmet Bilge*

Abstract: Social media has been a topic of discussion in society ever since it first emerged. With the features added over time, virtually every segment of society now has at least one account on these platforms. The primary reasons for this include keeping up with current events, sharing aspects of daily life, following announcements, conducting business, or viewing videos and photos to pass the time. These reasons can actually be cited as examples of social media being used in a manner consistent with its intended purpose. However, usage specifically aimed at passing the time, suppressing negative psychological and emotional effects, or escaping current responsibilities generally results in problematic social media use. Problematic social media use is a process in which an individual fails to control the time spent on social media platforms, continuing to use them excessively and repetitively, leading to disruptions in work, education, family, and social life. Current studies indicate that some users on these platforms exhibit problematic use. In this study, a bibliometric analysis was conducted on studies published in the Web of Science between 2012 and 2026 regarding problematic social media use. The analyses were carried out through the Biblioshiny interface of the R-based Bibliometrix package, using performance analysis and science mapping techniques. The analysis identified a total of 1,899 studies. While only 3 studies on problematic social media use were published in 2012, this number increased to 491 by 2025. In light of these findings, social media continues to be used as a significant communication tool today. The reviewed literature frequently associates problematic social media use with adverse outcomes in various domains, particularly mental health and academic performance. Thematic analyses further indicate that the conceptual focus of the field has shifted over time from “internet addiction” and “Facebook” toward “social media addiction” and “problematic social media use”, with concepts such as depression, anxiety, and fear of missing out (FoMO) gaining prominence in recent years. In this respect, the study contributes to the literature by providing a holistic picture of the conceptual evolution and thematic structure of the field.

Keywords: Social Work, Problematic Social Media Use, Bibliometric Analysis, Conceptual Shift, Thematic Structure.

* Asst. Prof. Dr., Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty of Economics And Administrative Sciences, Department of Social Services

Dr. Öğr. Üyesi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-6082-1105>

mehmet_bilge@msn.com

Cite as/ Atıf: Bilge, M. (2026). The conceptual evolution and thematic structure of problematic social media use research since 2012: a global bibliometric analysis based on Web of Science / 2012'den günümüze problemlı sosyal medya kullanımı araştırmalarının kavramsal dönüşümü ve tematik yapısı: Web of Science tabanlı küresel bir bibliyometrik analiz. *Turkish Studies - Economics, Finance, Politics*, 21(Ö1), 3619-3654. [Special Issues Dedicated to Prof. Dr. Mahmut Özer], Ankara Bilim University Publications. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.90633>

Received/Geliş: 20 April/Nisan 2026

Accepted/Kabul: 15 September/Eylül 2026

Published/Yayın: 20 September/Eylül 2026

Checked by plagiarism software

Öz: Sosyal medya, piyasaya çıktığı günden itibaren toplum içerisinde gündem olan bir araçtır. Zaman içerisinde eklenen özellikler sonrasında artık neredeyse toplumun her kesimi bu platformlardan en az birinde kullanıcı olarak yer almaktadır. Bunun temel nedenlerine bakıldığında, gündemi takip etme, bireysel gündelik yaşam paylaşımı, duyuruları takip etme, ticaret gerçekleştirme ya da boş zaman geçirme amaçlı video, resim gibi paylaşımlara bakma sıralanabilir. Bu gibi nedenler aslında sosyal medyanın amacına uygun bir biçimde kullanıma örnek olarak ifade edilebilir. Ancak özellikle boş vakit geçirme, olumsuz ruhsal ve duygusal etkileri bastırma ya da güncel sorumluluklardan kaçma amacıyla gerçekleştirilen kullanımlar genellikle problemli sosyal medya kullanımı ile sonuçlanmaktadır. Problemli sosyal medya kullanımı, kişinin sosyal medya platformlarında geçirdiği vakti kontrol edemeyerek aşırı ve tekrarlayıcı bir biçimde kullanımı sürdürmesi, buna bağlı olarak iş, eğitim, aile ve sosyal yaşamında bozulmaların gerçekleştiği bir süreçtir. Günümüzde yapılan çalışmalar bu platformlarda yer alan kullanıcıların bazılarında problemli kullanımın olduğunu ifade etmektedir. Gerçekleştirilen bu çalışmada problemli sosyal medya kullanımı üzerine Web of Science’de 2012-2026 yılları arasında yayımlanmış çalışmaların bibliyometrik analizi yapılmıştır. Analizler, R tabanlı Bibliometrix paketinin Biblioshiny arayüzü aracılığıyla performans analizi ve bilim haritalama teknikleri kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Analiz sonucunda toplam 1899 çalışmaya ulaşılmıştır. 2012 yılında problemli sosyal medya kullanımı üzerine sadece 3 çalışma yayınlanırken, 2025 yılına gelindiğinde bu sayı 491’e yükselmiştir. Çıkan sonuçlar ışığında sosyal medya, günümüzde hâlen daha önemli bir iletişim aracı olarak kullanılmaktadır. İncelenen literatürde problemli sosyal medya kullanımının ruh sağlığı başta olmak üzere akademik performans gibi alanlardaki olumsuz çıktılarla sıklıkla ilişkilendirildiği görülmüştür. Tematik analizler, literatürün kavramsal odağının zaman içerisinde “internet addiction” ve “Facebook” merkezli bir yapıdan “social media addiction” ve “problematic social media use” kavramlarına doğru dönüştüğünü; depresyon, anksiyete ve kaçırma korkusu (FoMO) gibi kavramların son dönemde öne çıktığını göstermektedir. Bu yönüyle çalışma, alandaki kavramsal dönüşümü ve tematik yapıyı bütüncül biçimde ortaya koyarak literatüre katkı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Hizmet, Problemli Sosyal Medya Kullanımı, Bibliyometrik Analiz, Kavramsal Dönüşüm, Tematik Yapı.

Structured Abstract:

Social media use has become widespread among individuals, particularly over the past 15 years. Almost every sphere of life, from interpersonal relationships to commerce, is now conducted through social media. Broadly defined, social media refers to platforms on which individuals communicate interactively and where these communication processes are made appealing through various interfaces. Although social media has transformed contemporary forms of interaction and socialization within society, sometimes yielding positive outcomes, it has also produced adverse consequences documented in the literature. One of the most prominent concerns associated with social media is problematic social media use.

Problematic social media use refers to an impulsive behavioral pattern characterized by excessive and persistent engagement with social media, resulting in the neglect of responsibilities related to work, education, family, and daily functioning. Recent studies conceptualize problematic social media use not merely as excessive use but as an addiction-like pattern, taking its psychological, physiological, and social consequences into account. One of the most extensively debated issues in the literature concerns equivalent concepts discussed under different labels, such as problematic use, social media addiction, addictive use, and pathological use, despite their similar effects. This conceptual diversity inevitably gives rise to an ongoing debate over whether problematic social media use constitutes a functional impairment or a health-related addiction.

An examination of the general characteristics of problematic social media use first highlights its impulsive nature and the inability to regulate social media engagement. This lack of regulation is frequently described in terms of addiction-like behaviors, including difficulties with impulse control and an inability to adhere to self-imposed limits. Second, problematic social media use has substantial adverse effects on daily life. Numerous studies have demonstrated that this behavior disrupts everyday roles, including work, education, family responsibilities, and social relationships. Another important characteristic is its association with low psychological well-being and adverse mental health symptoms across different regions of the world. Some studies indicate that problematic social media use is exacerbated by conditions such as depression and anxiety. Finally, problematic social media use frequently serves as a coping mechanism or a means of mood regulation. Research examining users' motivations for engaging with social media identifies habitual use and mood regulation as among the strongest predictors of this behavior. These attributes and characteristics of problematic social media use have been, and continue to be, documented by researchers from various disciplines, including sociology, psychology, and social work.

The primary aim of this study is to examine the conceptual development and thematic structure of research on problematic social media use published between 2012 and 2026 through bibliometric methods, drawing on the Web of Science Core Collection database.

During the analytical stage, bibliometric analyses of articles on problematic social media use indexed in the Web of Science database were conducted using Biblioshiny, the interface of the bibliometrix package, an open-source software package based on the R programming language. Bibliometric analysis is a research method that examines scientific output and its impact within a particular field from quantitative and qualitative perspectives by investigating variables such as authors, references, citations, journals, countries, institutions, and keywords, alongside the relationships among them.

The bibliometric analysis provides an overview of the current state and development of research on problematic social media use between 2012 and 2026. The findings indicate a steady increase in the number of studies over time. Although only a limited number of studies were published in 2012, this number had increased substantially by 2025. This trend suggests that digital communication has extended beyond its initial functional scope to become a source of psychological and social concern.

In terms of journal distribution, the leading publication outlets in this field include *Current Psychology*, *International Journal of Mental Health and Addiction*, and *Computers in Human Behavior*. The concentration of publications in these journals indicates that the literature has largely developed within clinical and behavioral frameworks. Moreover, the extent of international collaboration demonstrates that problematic social media use is recognized as a global concern and underscores the importance of cross-cultural scholarly collaboration.

Thematic analysis and keyword mapping reveal the particular prominence of terms such as social media addiction, problematic social media use, and internet addiction, highlighting a focus on the compulsive nature of social media engagement. Network analysis further reveals direct associations between social media use and adverse psychological outcomes, including depression, anxiety, stress, and sleep disturbances. Concepts such as fear of missing out (FOMO) and loneliness suggest that emotional factors may underlie problematic social media behaviors. Furthermore, the data highlight groups that are more directly exposed to digital risks, including adolescents, students, and university students.

In conclusion, social media remains an important means of communication in the contemporary world. The findings indicate that, when used problematically, social media has the potential to adversely affect various domains, particularly mental health and academic performance. Future research should move beyond descriptive approaches and focus on experimental designs and long-term interventions aimed at fostering healthier digital user profiles. The relatively recent average publication date of the studies indicates that the field is continually informed by up-to-date data. Accordingly, the literature has the potential to guide policymakers and practitioners in developing evidence-based strategies to mitigate the potential risks associated with social media use.

Keywords: Social Work, Problematic Social Media Use, Bibliometric Analysis, Conceptual Transformation, Thematic Structure.

الملخص المنظم:

شهد استخدام وسائل التواصل الاجتماعي انتشاراً واسعاً بين الأفراد، ولا سيما خلال السنوات الخمس عشرة الماضية. وأصبحت أنشطة الحياة في معظم مجالاتها تقريباً، بدءاً من العلاقات بين الأفراد ووصولاً إلى التجارة، تُمارَس عبر وسائل التواصل الاجتماعي. وبمفهومها الواسع، تشير وسائل التواصل الاجتماعي إلى المنصات التي يتواصل الأفراد من خلالها بصورة تفاعلية، وتُعزِّز جاذبية عمليات التواصل فيها بواسطة واجهات متنوعة. وعلى الرغم من أن وسائل التواصل الاجتماعي قد أحدثت تحولات في أنماط العلاقات والتشكُّن الاجتماعية المعاصرة وأسفرت أحياناً عن نتائج إيجابية، فإنها أفضت أيضاً إلى آثار سلبية تناولتها الأدبيات العلمية. ويُعد الاستخدام الإشكالي لوسائل التواصل الاجتماعي إحدى أبرز المشكلات المرتبطة بهذه الوسائل.

يشير الاستخدام الإشكالي لوسائل التواصل الاجتماعي إلى نمط سلوكي اندفاعي يتسم بقضاء وقت مفرط ومتواصل على هذه الوسائل بما يؤدي إلى الإخلال بالمسؤوليات المرتبطة بالعمل والتعليم والأسرة والأداء الوظيفي في الحياة اليومية. ولا تتناول الدراسات الحديثة في الأدبيات هذا الاستخدام بوصفه مجرد استخدام مفرط، بل تنظر إليه باعتباره نمطاً شبيهاً بالإدمان، مع مراعاة تداعياته النفسية والسيولوجية والاجتماعية. ومن أكثر القضايا تداولاً في الأدبيات مسألة المفاهيم المتكافئة التي تُناقش تحت مسميات مختلفة، مثل الاستخدام الإشكالي، وإدمان وسائل التواصل الاجتماعي، والاستخدام الإدماني، والاستخدام المرضي، على الرغم من تشابه آثارها. ويُفرضي هذا التعدد المفاهيمي، بالضرورة إلى استمرار الجدل بشأن ما إذا كان الاستخدام الإشكالي لوسائل التواصل الاجتماعي يمثل اختلالاً وظيفياً أم إدماناً ذا طبيعة صحية.

عند استعراض الخصائص العامة للاستخدام الإشكالي لوسائل التواصل الاجتماعي، تتمثل السمة الأولى اللافتة في الطبيعة الاندفاعية لهذا النمط السلوكي واقتترانه بالعجز عن تنظيم استخدام هذه الوسائل. وغالباً ما يُوصف هذا القصور في التنظيم في سياق سلوكيات شبيهة بالإدمان، مثل صعوبة ضبط الاندفاعات وعدم القدرة على الالتزام بالحدود الموضوعية. وثانياً، يترتب على الاستخدام الإشكالي لوسائل التواصل الاجتماعي آثار سلبية ملحوظة في الحياة اليومية. فقد أظهرت دراسات عديدة أن هذا السلوك يعوق أداء الأدوار اليومية، بما يشمل العمل والتعليم والمسؤوليات الأسرية والعلاقات الاجتماعية. وتتمثل سمة مهمة أخرى في ارتباط هذه الحالة بانخفاض الرفاه النفسي وبمؤشرات سلبية للصحة النفسية في مناطق مختلفة من العالم. وتشير بعض الدراسات إلى أن حالات مثل الاكتئاب والقلق تزيد من حدة الاستخدام الإشكالي لوسائل التواصل الاجتماعي. وأخيراً، كثيراً ما يُلجأ إلى هذا الاستخدام بوصفه آلية للمواجهة أو وسيلة لتنظيم الحالة المزاجية. وتُظهر الأبحاث المتعلقة بدوافع المستخدمين لاستخدام وسائل التواصل الاجتماعي أن الاستخدام الاعتيادي وتنظيم الحالة المزاجية يُعدان من أقوى المتغيرات المنبئة بهذا السلوك. وقد كشفت الدراسات التي أجراها باحثون من تخصصات متنوعة، مثل علم الاجتماع وعلم النفس والخدمة الاجتماعية، عن هذه السمات والخصائص للاستخدام الإشكالي لوسائل التواصل الاجتماعي، ولا تزال تسهم في توضيحها.

يتمثل الهدف الرئيس لهذه الدراسة في فحص التطور المفاهيمي والبنية الموضوعية للدراسات المتعلقة بالاستخدام الإشكالي لوسائل Web of Science Core Collection. المنشورة بين عامي 2012 و2026، باستخدام الأساليب البليومتريّة، بالاستناد إلى قاعدة بيانات

في مرحلة التحليل، أُجريت التحليلات البليومتريّة للمقالات المتعلقة بالاستخدام الإشكالي لوسائل التواصل الاجتماعي والمُدْرَجَة في وهي برمجية مفتوحة المصدر قائمة على لغة R-Bibliometrix لحزمة Biblioshiny باستخدام واجهة Web of Science قاعدة بيانات ويُعد التحليل البليومتري منهجاً بحثياً يتناول الإنتاج العلمي في مجال محدد وتأثيره من منظورين كمي ونوعي، وذلك من خلال R. البرمجة فحص متغيرات مثل المؤلفين والمراجع والاستشهادات والمجلات والدول والمؤسسات والكلمات المفتاحية، فضلاً عن العلاقات القائمة بينها.

يقدم التحليل البليومتري نظرة عامة على الوضع الراهن للدراسات المتعلقة بالاستخدام الإشكالي لوسائل التواصل الاجتماعي وتطورها خلال الفترة الممتدة من عام 2012 إلى عام 2026. وتشير النتائج إلى زيادة مطردة في عدد الدراسات بمرور الوقت. ففي حين لم

يُنشر سوى عدد محدود من الدراسات في عام 2012، ارتفع هذا العدد ارتفاعاً ملحوظاً بحلول عام 2025. ويشير هذا الاتجاه إلى أن التواصل الرقمي قد تجاوز نطاقه الوظيفي في مراحله الأولى، ليصبح مصدرًا للقلق على المستويين النفسي والاجتماعي.

من أبرز الدوريات الناشرة في هذا المجال. ويشير تركيز *Current Psychology* و *International Journal of Mental Health and Addiction* و *Computers in Human Behavior* المنشورات على المجالات العلمية، تُعدّ مجلات المنشورات في هذه المجالات إلى أن الأدبيات قد تشكلت، إلى حد كبير، ضمن أطر سريرية وسلوكية. كذلك، يكشف مستوى التعاون الدولي عن الإقرار بالاستخدام الإشكالي لوسائل التواصل الاجتماعي بوصفه مشكلة عالمية، ويؤكد أهمية التعاون الأكاديمي العابر للثقافات.

يكشف التحليل الموضوعاتي ورسم خرائط الكلمات المفتاحية عن بروز مصطلحات مثل إدمان وسائل التواصل الاجتماعي والاستخدام الإشكالي لوسائل التواصل الاجتماعي، وإدمان الإنترنت، مع التركيز على الطبيعة القهرية لاستخدام وسائل التواصل الاجتماعي. كما يكشف تحليل الشبكات عن وجود علاقات مباشرة بين استخدام وسائل التواصل الاجتماعي والنتائج النفسية السلبية، مثل الاكتئاب والقلق والوحدة إلى احتمال وجود عوامل انفعالية كامنة (FOMO) «والتوتر واضطرابات النوم. وتشير مفاهيم مثل «الخوف من فوات المستجدات وراء أنماط السلوك الإشكالي المرتبطة بوسائل التواصل الاجتماعي. وعلاوة على ذلك، تُبرز البيانات الفئات الأكثر تعرضاً بصورة مباشرة للمخاطر الرقمية، بما في ذلك المراهقون والطلبة وطلبة الجامعات.

وختاماً، تظل وسائل التواصل الاجتماعي أداة مهمة للتواصل في عالمنا المعاصر. وتشير النتائج إلى أن استخدامها بصورة إشكالية قد يؤثر سلباً في مجالات متعددة، وفي مقدمتها الصحة النفسية والأداء الأكاديمي. وينبغي أن تتجاوز الدراسات المستقبلية المقاربات الوصفية وأن تركز على التصميم التجريبي والتدخلات طويلة الأمد التي تستهدف تعزيز أنماط أفضل لدى مستخدمي الوسائط الرقمية. وتشير حادثة متوسط تاريخ نشر الدراسات نسبياً إلى أن هذا المجال يُدعم باستمرار ببيانات مستجدة. ومن ثم، تتطوي الأدبيات على إمكانية إرشاد صانعي السياسات والمتخصصين في تطوير استراتيجيات قائمة على الأدلة للحد من المخاطر المحتملة المرتبطة باستخدام وسائل التواصل الاجتماعي.

الكلمات المفتاحية: الخدمة الاجتماعية، الاستخدام الإشكالي لوسائل التواصل الاجتماعي، التحليل البيلومنتري، التحول المفاهيمي، البنية الموضوعاتية.

Résumé Structuré:

L'utilisation des médias sociaux s'est considérablement généralisée au sein de la population, en particulier au cours des quinze dernières années. Des relations interpersonnelles aux activités commerciales, presque toutes les sphères de la vie passent désormais par les médias sociaux. Au sens large, les médias sociaux désignent des plateformes permettant aux individus de communiquer de manière interactive, tout en renforçant l'attractivité de ces processus communicationnels au moyen de diverses interfaces. Bien qu'ils aient transformé les formes contemporaines de relations et de socialisation et produit, dans certains cas, des effets positifs, les médias sociaux ont également engendré des conséquences négatives dont la littérature scientifique rend compte. L'utilisation problématique des médias sociaux constitue l'un des principaux problèmes associés à ces plateformes.

L'utilisation problématique des médias sociaux désigne un schéma comportemental impulsif caractérisé par un temps excessif et continu consacré à ces plateformes, au détriment des responsabilités professionnelles, éducatives et familiales ainsi que du fonctionnement quotidien. Les travaux récents ne l'abordent pas uniquement comme une utilisation excessive, mais également comme un schéma présentant des caractéristiques analogues à celles de l'addiction, compte tenu de ses conséquences psychologiques, physiologiques et sociales. L'une des questions les plus débattues dans la littérature concerne la coexistence de concepts équivalents, désignés par des termes différents, tels que l'utilisation problématique, l'addiction aux médias sociaux, l'utilisation addictive et l'utilisation pathologique, mais présentant des effets similaires. Cette diversité terminologique alimente inévitablement un débat persistant sur la question de savoir si l'utilisation problématique des médias sociaux relève d'une altération du fonctionnement ou d'une addiction constituant un problème de santé.

L'examen des caractéristiques générales de l'utilisation problématique des médias sociaux met d'abord en évidence le caractère impulsif de ce schéma comportemental et l'incapacité à réguler l'utilisation de ces plateformes. Ce déficit de régulation est fréquemment décrit en termes de comportements analogues à ceux observés dans les addictions, notamment les difficultés de contrôle des impulsions et l'incapacité à respecter les limites fixées. Deuxièmement, l'utilisation problématique des médias sociaux exerce des effets négatifs importants sur la vie quotidienne. De nombreuses études ont montré que ce comportement perturbe l'exercice des rôles quotidiens, notamment dans les domaines du travail, de l'éducation, des responsabilités familiales et des relations sociales. Une autre caractéristique importante réside dans son association, dans différentes régions du monde, avec un faible niveau de bien-être psychologique et des symptômes de mauvaise santé mentale. Certaines études indiquent que des états tels que la dépression et l'anxiété exacerbent

l'utilisation problématique des médias sociaux. Enfin, celle-ci est fréquemment mobilisée comme mécanisme d'adaptation ou comme moyen de régulation de l'humeur. Les recherches consacrées aux motivations des utilisateurs montrent que l'utilisation habituelle et la régulation de l'humeur figurent parmi les prédicteurs les plus puissants de ce comportement. Ces propriétés et caractéristiques de l'utilisation problématique des médias sociaux ont été mises en évidence, et continuent de l'être, par des chercheurs issus de disciplines diverses, notamment la sociologie, la psychologie et le travail social.

L'objectif principal de cette étude est d'examiner, à l'aide de méthodes bibliométriques et à partir de la base de données **Web of Science Core Collection**, l'évolution conceptuelle et la structure thématique des travaux consacrés à l'utilisation problématique des médias sociaux publiés entre 2012 et 2026.

Lors de la phase d'analyse, les analyses bibliométriques des articles relatifs à l'utilisation problématique des médias sociaux recensés dans la base de données **Web of Science** ont été réalisées à l'aide de l'interface **Biblioshiny** du package **R-Bibliometrix**, un logiciel libre fondé sur le langage de programmation **R**. L'analyse bibliométrique est une méthode de recherche qui examine, sous des angles quantitatif et qualitatif, la production scientifique d'un domaine donné et son impact, en étudiant des variables telles que les auteurs, les références, les citations, les revues, les pays, les institutions et les mots-clés, ainsi que les relations entre ces variables.

L'analyse bibliométrique fournit une vue d'ensemble de l'état des recherches sur l'utilisation problématique des médias sociaux et de leur évolution entre 2012 et 2026. Les résultats révèlent une augmentation régulière du nombre de travaux au fil du temps. Alors que seules quelques études avaient été publiées en 2012, leur nombre avait considérablement augmenté en 2025. Cette tendance indique que la communication numérique a dépassé le périmètre fonctionnel qui la caractérisait à ses débuts pour devenir une source de préoccupation psychologique et sociale.

En ce qui concerne la répartition des publications par revue, *Current Psychology*, *International Journal of Mental Health and Addiction* et *Computers in Human Behavior* figurent parmi les principales revues du domaine. La concentration des publications dans ces revues indique que la littérature s'est largement structurée autour de cadres cliniques et comportementaux. Par ailleurs, le niveau de collaboration internationale témoigne de la reconnaissance de l'utilisation problématique des médias sociaux comme problème mondial et souligne l'importance de la coopération scientifique interculturelle.

L'analyse thématique et la cartographie des mots-clés mettent en évidence la prédominance de termes tels que l'addiction aux médias sociaux, l'utilisation problématique des médias sociaux et l'addiction à Internet, traduisant une attention particulière portée au caractère compulsif de l'utilisation de ces plateformes. L'analyse des réseaux révèle également des relations directes entre l'utilisation des médias sociaux et des conséquences psychologiques négatives, telles que la dépression, l'anxiété, le stress et les troubles du sommeil. Des concepts comme la « peur de manquer quelque chose » (**FOMO**) et la solitude suggèrent que des facteurs émotionnels peuvent sous-tendre les comportements problématiques liés aux médias sociaux. En outre, les données mettent en avant les groupes plus directement exposés aux risques numériques, notamment les adolescents, les élèves et les étudiants universitaires.

En conclusion, les médias sociaux demeurent un outil de communication important dans le monde contemporain. Les résultats montrent que, lorsqu'ils sont utilisés de manière problématique, ils peuvent avoir des répercussions négatives dans plusieurs domaines, en particulier sur la santé mentale et les performances académiques. Les recherches futures devraient dépasser les approches descriptives pour privilégier des dispositifs expérimentaux et des interventions à long terme visant à promouvoir des profils d'usage du numérique plus favorables. Le caractère relativement récent de la date moyenne de publication des études indique que ce domaine est continuellement alimenté par des données actualisées. La littérature est ainsi susceptible de guider les décideurs publics et les professionnels dans l'élaboration de stratégies fondées sur des données probantes afin de réduire les risques potentiels associés à l'utilisation des médias sociaux.

Mots-clés: Travail social, utilisation problématique des médias sociaux, analyse bibliométrique, transformation conceptuelle, structure thématique.

Resumen Estructurado:

El uso de las redes sociales se ha generalizado considerablemente entre la población, especialmente durante los últimos quince años. Desde las relaciones interpersonales hasta el comercio, prácticamente todos los ámbitos de la vida se desarrollan actualmente a través de las redes sociales. En sentido amplio, las redes sociales se definen como plataformas que permiten a los individuos comunicarse de manera interactiva y que incrementan el atractivo de estos procesos comunicativos mediante diversas interfaces. Aunque han transformado las formas contemporáneas de relación y socialización y, en ocasiones, han generado resultados positivos, también han producido consecuencias negativas documentadas en la literatura científica. Uno de los principales problemas asociados a estas plataformas es el uso problemático de las redes sociales.

El uso problemático de las redes sociales hace referencia a un patrón conductual impulsivo caracterizado por dedicar un tiempo excesivo y continuado a estas plataformas, lo que interfiere en el cumplimiento de las responsabilidades laborales, educativas y familiares, así como en el funcionamiento cotidiano. Los estudios recientes no lo abordan únicamente como un uso excesivo, sino también como un patrón semejante al de una adicción, teniendo en cuenta sus consecuencias psicológicas, fisiológicas y sociales. Una de las cuestiones más debatidas en la literatura se refiere a la coexistencia de conceptos equivalentes que, pese a presentar efectos similares, se examinan bajo distintas denominaciones, como uso problemático, adicción a las redes sociales, uso adictivo y uso patológico. Esta diversidad conceptual suscita inevitablemente un debate persistente sobre si el uso problemático de las redes sociales constituye un deterioro funcional o una adicción de carácter sanitario.

Al examinar las características generales del uso problemático de las redes sociales, destaca, en primer lugar, la naturaleza impulsiva de este patrón conductual y la incapacidad para regular el uso de estas plataformas. Este déficit de regulación suele describirse en el contexto de conductas semejantes a las adictivas, como las dificultades para controlar los impulsos y la incapacidad para respetar los límites establecidos. En segundo lugar, el uso problemático de las redes sociales tiene importantes repercusiones negativas en la vida cotidiana. Numerosos estudios han demostrado que esta conducta interfiere en el desempeño de los roles cotidianos, incluidos el trabajo, la educación, las responsabilidades familiares y las relaciones sociales. Otra característica relevante es su asociación, en distintas regiones del mundo, con un bajo nivel de bienestar psicológico y con síntomas adversos de salud mental. Algunos estudios indican que condiciones como la depresión y la ansiedad intensifican el uso problemático de las redes sociales. Por último, este uso suele funcionar como un mecanismo de afrontamiento o como un medio de regulación del estado de ánimo. Las investigaciones sobre las motivaciones para utilizar las redes sociales muestran que el uso habitual y la regulación del estado de ánimo se encuentran entre los predictores más sólidos de esta conducta. Estas propiedades y características del uso problemático de las redes sociales han sido identificadas, y continúan siendo examinadas, mediante estudios realizados por investigadores de diversas disciplinas, como la sociología, la psicología y el trabajo social.

El objetivo principal de este estudio es examinar, mediante métodos bibliométricos y a partir de la base de datos **Web of Science Core Collection**, la evolución conceptual y la estructura temática de los trabajos sobre el uso problemático de las redes sociales publicados entre 2012 y 2026.

En la fase de análisis, los análisis bibliométricos de los artículos sobre el uso problemático de las redes sociales incluidos en la base de datos **Web of Science** se realizaron mediante la interfaz **Biblioshiny** del paquete **R-Bibliometrix**, un software de código abierto basado en el lenguaje de programación **R**. El análisis bibliométrico es un método de investigación que examina la producción científica de un campo determinado y su impacto desde perspectivas cuantitativas y cualitativas, mediante el estudio de variables como autores, referencias, citas, revistas, países, instituciones y palabras clave, así como de las relaciones entre ellas.

El análisis bibliométrico ofrece una visión general del estado de la investigación sobre el uso problemático de las redes sociales y de su evolución entre 2012 y 2026. Los resultados muestran un incremento sostenido del número de estudios a lo largo del tiempo. Mientras que en 2012 solo se publicó un número limitado de trabajos, en 2025 esta cifra había aumentado considerablemente. Esta tendencia indica que la comunicación digital ha trascendido su alcance funcional inicial y se ha convertido en una fuente de preocupación psicológica y social.

En cuanto a la distribución de las publicaciones por revistas, *Current Psychology*, *International Journal of Mental Health and Addiction* y *Computers in Human Behavior* figuran entre las principales revistas

de este campo. La concentración de publicaciones en estas revistas indica que la literatura se ha configurado, en gran medida, dentro de marcos clínicos y conductuales. Asimismo, el nivel de colaboración internacional pone de manifiesto el reconocimiento del uso problemático de las redes sociales como un problema mundial y subraya la importancia de la cooperación académica intercultural.

El análisis temático y el mapeo de palabras clave revelan una presencia destacada de términos como adicción a las redes sociales, uso problemático de las redes sociales y adicción a Internet, lo que refleja un énfasis en la naturaleza compulsiva del uso de estas plataformas. El análisis de redes también identifica relaciones directas entre el uso de las redes sociales y consecuencias psicológicas negativas, como la depresión, la ansiedad, el estrés y los trastornos del sueño. Conceptos como el «miedo a perderse algo» (**FOMO**) y la soledad sugieren que pueden existir factores emocionales subyacentes a las conductas problemáticas relacionadas con las redes sociales. Además, los datos destacan a los grupos más directamente expuestos a los riesgos digitales, incluidos los adolescentes, los estudiantes y los estudiantes universitarios.

En conclusión, las redes sociales siguen constituyendo una herramienta de comunicación importante en el mundo contemporáneo. Los resultados muestran que, cuando se utilizan de forma problemática, pueden afectar negativamente a diversos ámbitos, especialmente a la salud mental y al rendimiento académico. Las investigaciones futuras deberían trascender los enfoques descriptivos y centrarse en diseños experimentales e intervenciones a largo plazo orientados a promover mejores perfiles de uso digital. El carácter relativamente reciente de la fecha media de publicación de los estudios indica que este campo se nutre continuamente de datos actualizados. Por consiguiente, la literatura tiene el potencial de orientar a los responsables de la formulación de políticas y a los profesionales en el desarrollo de estrategias basadas en la evidencia para reducir los riesgos potenciales asociados al uso de las redes sociales.

Palabras clave: Trabajo social, uso problemático de las redes sociales, análisis bibliométrico, transformación conceptual, estructura temática.

结构化摘要：

尤其在过去15年间，社交媒体的使用已在人群中高度普及。从人际关系到商业活动，如今几乎所有生活领域的活动都通过社交媒体开展。广义而言，社交媒体是指支持个体进行互动式交流，并通过多种界面增强交流过程吸引力的平台。尽管社交媒体改变了当代社会中的关系形态与社会交往方式，并在某些情况下产生了积极影响，但其也带来了学术文献所揭示的负面后果。其中，问题性社交媒体使用是与社交媒体相关的最突出问题之一。

问题性社交媒体使用是指一种冲动性行为模式，其特征是个体持续在社交媒体上投入过多时间，进而妨碍其履行工作、教育、家庭及日常生活中的职责，损害日常功能。现有文献中的最新研究并未仅将其视为过度使用，而是综合考虑其心理、生理及社会后果，将其作为一种具有成瘾样特征的行为模式加以探讨。文献中讨论最为广泛的议题之一，涉及以不同名称表述、但具有相似影响的等价概念，例如问题性使用、社交媒体成瘾、成瘾性使用和病理性使用。这种概念与术语的多样性不可避免地引发了持续争论，即问题性社交媒体使用究竟应被界定为功能损害，还是一种涉及健康问题的成瘾现象。

考察问题性社交媒体使用的一般特征，首先值得关注的是，这一行为模式具有冲动性，并伴随着个体无法调节自身社交媒体使用的情况。这种调节能力不足通常被置于成瘾样行为的框架下加以描述，例如难以控制冲动以及无法遵守既定使用限制。其次，问题性社交媒体使用对日常生活具有显著的负面影响。大量研究表明，这一行为会妨碍个体履行日常角色，包括工作、教育、家庭责任及社会关系中的角色。另一项重要特征是，在世界不同地区，问题性社交媒体使用均与较低的心理幸福感及不良心理健康症状存在关联。部分研究显示，抑郁和焦虑等状况会进一步加剧问题性社交媒体使用。最后，问题性社交媒体使用往往被用作一种应对机制或心境调节手段。有关用户社交媒体使用动机的研究表明，习惯性使用与心境调节是这一行为最有力的预测因素之一。社会学、心理学和社会工作等不同学科的研究者已经通过相关研究揭示了问题性社交媒体使用的这些属性与特征，并仍在持续推进相关探讨。

本研究的主要目的，是以 **Web of Science Core Collection** 数据库为基础，运用文献计量方法，考察2012年至2026年间发表的问题性社交媒体使用相关研究的概念演进与主题结构。

在分析阶段，本研究采用基于 **R** 编程语言的开源软件包 **R-Bibliometrix** 的 **Biblioshiny** 界面，对 **Web of Science** 数据库中收录的问题性社交媒体使用相关文章进行文献计量分析。文献计量分析是一种研究方法，通过考察作者、参考文献、引文、期刊、国家、机构和关键词等变量及其相互关系，从定量和定性两个层面分析特定领域的科研产出及其影响。

文献计量分析呈现了2012年至2026年间问题性社交媒体使用研究的总体状况及其发展历程。研究结果显示，相关研究数量随时间推移而稳步增长。2012年发表的研究数量尚为有限，而截至2025年，这一数量已显著增加。这一趋势表明，数字传播已超越其早期的功能性范畴，成为心理与社会层面的关切议题。

从期刊分布来看，*Current Psychology*、*International Journal of Mental Health and Addiction* 和 *Computers in Human Behavior* 是该领域的主要发表载体。相关成果集中发表于这些期刊，表明该领域文献在很大程度上是在临床与行为研究框架内形成和发展的。此外，国际合作水平反映出问题性社交媒体使用已被视为一项全球性问题，并凸显了跨文化学术合作的重要性。

主题分析与关键词图谱显示，社交媒体成瘾、问题性社交媒体使用和网络成瘾等术语尤为突出，反映出相关研究对社交媒体使用之强迫性特征的关注。网络分析还揭示了社交媒体使用与抑郁、焦虑、压力及睡眠障碍等不良心理后果之间的直接关联。“错失恐惧”（**FOMO**）和孤独感等概念提示，情绪因素可能是问题性社交媒体行为的潜在基础。此外，数据还凸显了更直接暴露于数字风险的群体，包括青少年、学生和大学生。

综上所述，社交媒体在当今世界仍然是一种重要的沟通工具。研究结果表明，当社交媒体以问题性方式被使用时，可能对多个领域产生负面影响，尤其是心理健康与学业表现。未来研究应超越描述性研究取向，着重采用实验设计与长期干预，以促进更为良好的数字用户使用模式。相关研究的平均发表时间较为接近当前，表明该领域持续获得最新数据的支持。因此，现有文献有望为政策制定者和专业人员提供指导，帮助其制定循证策略，以降低社交媒体使用所带来的潜在风险。

关键词： 社会工作、问题性社交媒体使用、文献计量分析、概念转变、主题结构。

Структурированная Аннотация:

Использование социальных сетей получило широкое распространение, особенно в последние пятнадцать лет. Практически все сферы жизни — от межличностных отношений до торговли — сегодня опосредуются социальными сетями. В широком смысле социальные сети представляют собой платформы, обеспечивающие интерактивное общение между людьми и повышающие привлекательность коммуникационных процессов посредством различных интерфейсов. Хотя социальные сети преобразовали современные формы взаимоотношений и социализации и в ряде случаев привели к положительным результатам, они также породили негативные последствия, отражённые в научной литературе. Одной из наиболее значимых проблем, связанных с социальными сетями, является их проблемное использование.

Проблемное использование социальных сетей представляет собой импульсивный поведенческий паттерн, характеризующийся чрезмерным и продолжительным пребыванием в социальных сетях, которое препятствует выполнению профессиональных, учебных и семейных обязанностей и нарушает повседневное функционирование. Современные исследования рассматривают проблемное использование социальных сетей не только как чрезмерное использование, но и как паттерн, сходный с зависимостью, учитывая его психологические, физиологические и социальные последствия. Одним из наиболее обсуждаемых вопросов в литературе является существование эквивалентных понятий, которые обозначаются различными терминами — «проблемное использование», «зависимость от социальных сетей», «аддиктивное использование» и «патологическое использование», — но характеризуются сходными последствиями. Такое

терминологическое разнообразие неизбежно поддерживает дискуссию о том, следует ли рассматривать проблемное использование социальных сетей как нарушение функционирования или как зависимость, относящуюся к сфере здоровья.

При рассмотрении общих характеристик проблемного использования социальных сетей прежде всего обращают на себя внимание импульсивный характер данного поведенческого паттерна и неспособность регулировать использование социальных сетей. Этот дефицит регуляции часто описывается в контексте поведения, сходного с аддиктивным, в частности трудностей контроля импульсов и неспособности соблюдать установленные ограничения. Во-вторых, проблемное использование социальных сетей оказывает существенное негативное влияние на повседневную жизнь. Многочисленные исследования показывают, что такое поведение нарушает выполнение повседневных ролей, в том числе в профессиональной и учебной деятельности, в рамках семейных обязанностей и социальных отношений. Ещё одной важной характеристикой является его связь с низким уровнем психологического благополучия и неблагоприятными симптомами психического состояния в различных регионах мира. Некоторые исследования свидетельствуют о том, что такие состояния, как депрессия и тревога, усугубляют проблемное использование социальных сетей. Наконец, оно нередко выступает в качестве механизма совладания или средства регуляции настроения. Исследования мотивации пользователей показывают, что привычное использование социальных сетей и регуляция настроения относятся к числу наиболее сильных предикторов данного поведения. Эти свойства и характеристики проблемного использования социальных сетей были выявлены и продолжают изучаться исследователями из различных дисциплин, включая социологию, психологию и социальную работу.

Основная цель настоящего исследования заключается в изучении концептуальной эволюции и тематической структуры работ по проблемному использованию социальных сетей, опубликованных в период с 2012 по 2026 год, посредством библиометрических методов на основе базы данных **Web of Science Core Collection**.

На этапе анализа библиометрическая обработка статей, посвящённых проблемному использованию социальных сетей и представленных в базе данных **Web of Science**, осуществлялась с помощью интерфейса **Biblioshiny** пакета **R-Bibliometrix** — программного обеспечения с открытым исходным кодом, основанного на языке программирования **R**. Библиометрический анализ представляет собой исследовательский метод, позволяющий рассматривать научную продукцию определённой области и её влияние в количественном и качественном аспектах посредством изучения таких переменных, как авторы, библиографические ссылки, цитирования, журналы, страны, организации и ключевые слова, а также взаимосвязей между ними.

Библиометрический анализ позволяет получить общее представление о состоянии и развитии исследований проблемного использования социальных сетей за период 2012–2026 годов. Результаты свидетельствуют об устойчивом увеличении числа работ с течением времени. Если в 2012 году было опубликовано лишь ограниченное количество исследований, то к 2025 году их число существенно возросло. Эта тенденция указывает на то, что цифровая коммуникация вышла за пределы своего первоначального функционального назначения и стала источником психологической и социальной обеспокоенности.

С точки зрения распределения публикаций по журналам к ведущим изданиям в данной области относятся *Current Psychology*, *International Journal of Mental Health and Addiction* и *Computers in Human Behavior*. Концентрация публикаций в этих журналах свидетельствует о том, что литература в значительной степени формируется в рамках клинических и поведенческих подходов. Кроме того, уровень международного сотрудничества отражает признание проблемного использования социальных сетей глобальной проблемой и подчёркивает важность межкультурного академического взаимодействия.

Тематический анализ и картирование ключевых слов выявляют особую значимость таких терминов, как «зависимость от социальных сетей», «проблемное использование социальных сетей» и «интернет-зависимость», что отражает внимание к компульсивному характеру использования социальных сетей. Сетевой анализ также выявляет прямые связи между использованием социальных сетей и негативными психологическими последствиями, такими как депрессия, тревога, стресс и

Таким образом, социальные сети продолжают оставаться важным средством коммуникации в современном мире. Результаты показывают, что при проблемном характере использования социальные сети способны негативно влиять на различные сферы жизни, прежде всего на психическое здоровье и академическую успеваемость. Будущие исследования должны выходить за рамки описательных подходов и сосредотачиваться на экспериментальных дизайнах и долгосрочных вмешательствах, направленных на формирование более благоприятных моделей использования цифровых технологий. Относительно недавняя средняя дата публикации исследований свидетельствует о том, что данная область постоянно пополняется актуальными данными. Поэтому научная литература обладает потенциалом для содействия лицам, принимающим политические решения, и специалистам в разработке стратегий, основанных на научных доказательствах и направленных на снижение потенциальных рисков, связанных с использованием социальных сетей.

संरचित सार:

समस्यात्मक सोशल मीडिया उपयोग एक ऐसे आवेगात्मक व्यवहार-प्रतिरूप को संदर्भित करता है, जिसकी विशेषता सोशल मीडिया पर अत्यधिक और निरंतर समय व्यतीत करना है। इससे कार्य, शिक्षा, परिवार तथा दैनिक जीवन के क्रियात्मक निर्वह से संबंधित उत्तरदायित्वों का पालन बाधित होता है। शोध-साहित्य में उपलब्ध नवीनतम अध्ययन समस्यात्मक सोशल मीडिया उपयोग को केवल अत्यधिक उपयोग के रूप में नहीं देखते, बल्कि इसके मनोवैज्ञानिक, शारीरिक और सामाजिक परिणामों को ध्यान में रखते हुए इसे व्यसन-सदृश प्रतिरूप के रूप में भी समझते हैं। शोध-साहित्य में सर्वाधिक चर्चित मुद्दों में से एक ऐसी समतुल्य अवधारणाओं से संबंधित है, जिन्हें समस्यात्मक उपयोग, सोशल मीडिया व्यसन, व्यसनकारी उपयोग और रोगात्मक उपयोग जैसे विभिन्न नामों के अंतर्गत प्रस्तुत किया जाता है, जबकि उनके प्रभाव समान होते हैं। यह स्थिति अनिवार्य रूप से इस प्रश्न पर चल रही बहस को जन्म देती है कि समस्यात्मक सोशल मीडिया उपयोग क्रियात्मक क्षमता में व्यवधान है अथवा स्वास्थ्य से संबंधित कोई व्यसन।

समस्यात्मक सोशल मीडिया उपयोग की सामान्य विशेषताओं का परीक्षण करने पर सर्वप्रथम इस व्यवहार-प्रतिरूप की आवेगात्मक प्रकृति और सोशल मीडिया उपयोग को विनियमित करने में असमर्थता ध्यान आकर्षित करती है। विनियमन की इस कमी को प्रायः व्यसन-सदृश व्यवहारों के संदर्भ में परिभाषित किया जाता है, जैसे आवेगों को नियंत्रित करने में कठिनाई और निर्धारित सीमाओं का पालन न कर पाना। दूसरे, समस्यात्मक सोशल मीडिया उपयोग का दैनिक जीवन पर उल्लेखनीय नकारात्मक प्रभाव पड़ता है। अनेक अध्ययनों ने दर्शाया है कि यह व्यवहार कार्य, शिक्षा, पारिवारिक उत्तरदायित्वों और सामाजिक संबंधों सहित दैनिक जीवन की विभिन्न भूमिकाओं के निर्वाह में बाधा डालता है। इसकी एक अन्य महत्वपूर्ण विशेषता यह है कि विश्व के विभिन्न क्षेत्रों में इसका संबंध निम्न मनोवैज्ञानिक कल्याण और प्रतिकूल मानसिक स्वास्थ्य लक्षणों से पाया गया है। कुछ अध्ययन दर्शाते हैं कि अवसाद और चिंता जैसी स्थितियाँ समस्यात्मक सोशल मीडिया उपयोग को और अधिक तीव्र करती हैं। अंततः, समस्यात्मक सोशल मीडिया उपयोग को प्रायः सामना करने की एक युक्ति अथवा मनोदशा के विनियमन के साधन के रूप में अपनाया जाता है। सोशल मीडिया उपयोग के प्रति उपयोगकर्ताओं की प्रेरणाओं पर किए गए शोध दर्शाते हैं कि आदतन उपयोग और मनोदशा विनियमन इस व्यवहार के सबसे प्रबल पूर्वानुमानकों में शामिल हैं। समस्यात्मक सोशल मीडिया उपयोग के इन गुणों और विशेषताओं को समाजशास्त्र, मनोविज्ञान

तथा समाज कार्य जैसे विभिन्न अनुशासनों के शोधकर्ताओं द्वारा किए गए अध्ययनों से स्पष्ट किया गया है और इस दिशा में अनुसंधान निरंतर जारी है।

इस अध्ययन का मुख्य उद्देश्य **Web of Science Core Collection** डेटाबेस के आधार पर, वर्ष 2012 से 2026 के बीच प्रकाशित समस्यात्मक सोशल मीडिया उपयोग से संबंधित अध्ययनों के अवधारणात्मक विकास और विषयगत संरचना का ग्रंथमितीय विधियों से परीक्षण करना है।

विश्लेषण के चरण में, **Web of Science** डेटाबेस में उपलब्ध समस्यात्मक सोशल मीडिया उपयोग से संबंधित लेखों का ग्रंथमितीय विश्लेषण **R-Bibliometrix** पैकेज के **Biblioshiny** इंटरफ़ेस का उपयोग करके किया गया। यह पैकेज **R** प्रोग्रामिंग भाषा पर आधारित एक मुक्त-स्रोत सॉफ़्टवेयर है। ग्रंथमितीय विश्लेषण एक ऐसी शोध-पद्धति है, जो लेखकों, संदर्भों, उद्धरणों, पत्रिकाओं, देशों, संस्थानों और प्रमुख शब्दों जैसे चरों तथा उनके पारस्परिक संबंधों का परीक्षण करके किसी विशिष्ट क्षेत्र के वैज्ञानिक प्रकाशनों और उनके प्रभाव का मात्रात्मक एवं गुणात्मक दृष्टियों से अध्ययन करती है।

ग्रंथमितीय विश्लेषण वर्ष 2012 से 2026 के बीच समस्यात्मक सोशल मीडिया उपयोग से संबंधित अध्ययनों की वर्तमान स्थिति और विकास का समग्र अवलोकन प्रस्तुत करता है। निष्कर्ष दर्शाते हैं कि समय के साथ अध्ययनों की संख्या में निरंतर वृद्धि हुई है। जहाँ वर्ष 2012 में केवल सीमित संख्या में अध्ययन प्रकाशित हुए थे, वहीं वर्ष 2025 तक यह संख्या उल्लेखनीय रूप से बढ़ गई थी। यह प्रवृत्ति संकेत करती है कि डिजिटल संचार अपने प्रारंभिक कार्यात्मक दायरे से आगे बढ़कर मनोवैज्ञानिक और सामाजिक चिंता का विषय बन गया है।

पत्रिकाओं में प्रकाशनों के वितरण की दृष्टि से, *Current Psychology*, *International Journal of Mental Health and Addiction* तथा *Computers in Human Behavior* इस क्षेत्र की प्रमुख पत्रिकाओं में शामिल हैं। इन पत्रिकाओं में प्रकाशनों का संकेद्रण दर्शाता है कि संबंधित शोध-साहित्य मुख्यतः नैदानिक और व्यवहारपरक रूपरेखाओं के अंतर्गत विकसित हुआ है। इसके अतिरिक्त, अंतरराष्ट्रीय सहयोग का स्तर यह स्पष्ट करता है कि समस्यात्मक सोशल मीडिया उपयोग को एक वैश्विक समस्या के रूप में स्वीकार किया गया है और यह अंतर-सांस्कृतिक अकादमिक सहयोग के महत्व को रेखांकित करता है।

विषयगत विश्लेषण और प्रमुख शब्दों का मानचित्रण दर्शाते हैं कि सोशल मीडिया व्यसन, समस्यात्मक सोशल मीडिया उपयोग और इंटरनेट व्यसन जैसे पद विशेष रूप से प्रमुख हैं तथा सोशल मीडिया उपयोग की बाध्यकारी प्रकृति पर ध्यान केंद्रित किया गया है। नेटवर्क विश्लेषण भी सोशल मीडिया उपयोग और अवसाद, चिंता, तनाव तथा निद्रा संबंधी विकारों जैसे प्रतिकूल मनोवैज्ञानिक परिणामों के बीच प्रत्यक्ष संबंधों को उजागर करता है। “नवीन घटनाक्रमों से वंचित रह जाने का भय” (**FOMO**) और अकेलापन जैसी अवधारणाएँ संकेत करती हैं कि सोशल मीडिया से संबंधित समस्यात्मक व्यवहारों के पीछे भावनात्मक कारक हो सकते हैं। इसके अतिरिक्त, आँकड़े उन समूहों को प्रमुखता से सामने लाते हैं जो डिजिटल जोखिमों के अधिक प्रत्यक्ष संपर्क में आते हैं, जिनमें किशोर, विद्यार्थी और विश्वविद्यालय के छात्र शामिल हैं।

निष्कर्षतः, सोशल मीडिया समकालीन विश्व में संचार का एक महत्वपूर्ण साधन बना हुआ है। निष्कर्ष दर्शाते हैं कि समस्यात्मक ढंग से उपयोग किए जाने पर सोशल मीडिया विभिन्न क्षेत्रों, विशेष रूप से मानसिक स्वास्थ्य और शैक्षणिक प्रदर्शन, को नकारात्मक रूप से प्रभावित कर सकता है। भावी अध्ययनों को वर्णनात्मक दृष्टिकोणों से आगे बढ़कर ऐसे प्रायोगिक शोध-अभिकल्पों और दीर्घकालिक हस्तक्षेपों पर ध्यान केंद्रित करना चाहिए, जिनका उद्देश्य डिजिटल उपयोगकर्ताओं में बेहतर उपयोग-प्रतिरूपों को प्रोत्साहित करना हो। अध्ययनों की औसत प्रकाशन-तिथि का अपेक्षाकृत हाल का होना यह दर्शाता है कि इस क्षेत्र को निरंतर अद्यतन आँकड़ों का समर्थन प्राप्त हो रहा है। इसलिए, संबंधित शोध-साहित्य में सोशल मीडिया उपयोग से जुड़े संभावित जोखिमों को कम करने के लिए साक्ष्य-आधारित रणनीतियाँ विकसित करने में नीति-निर्माताओं और विशेषज्ञों का मार्गदर्शन करने की क्षमता है।

प्रमुख शब्द: समाज कार्य, समस्यात्मक सोशल मीडिया उपयोग, ग्रंथमितीय विश्लेषण, अवधारणात्मक रूपांतरण, विषयगत संरचना।

Yapılandırılmış Özet:

Sosyal medya kullanımı, özellikle son on beş yılda bireyler arasında oldukça yaygınlaşmıştır. Günümüzde kişilerarası ilişkilerden ticari faaliyetlere kadar yaşamın hemen her alanındaki etkileşimler sosyal medya aracılığıyla yürütülmektedir. Geniş anlamıyla sosyal medya, bireylerin etkileşimli biçimde iletişim

kurmasına olanak tanıyan ve çeşitli arayüzler aracılığıyla bu iletişim süreçlerinin çekiciliğini artıran platformları ifade etmektedir. Sosyal medya, toplumdaki çağdaş ilişki ve sosyalleşme biçimlerini dönüştürmüş ve belirli durumlarda olumlu sonuçlar üretmiş olmakla birlikte, bilimsel literatürde ortaya konulan çeşitli olumsuz sonuçlara da yol açmıştır. Bu platformlarla ilişkili başlıca sorunlardan biri, sorunlu sosyal medya kullanımıdır.

Sorunlu sosyal medya kullanımı, bireylerin sosyal medyada aşırı ve süregelen biçimde zaman geçirmesiyle karakterize edilen; mesleki, eğitsel ve ailevi sorumlulukların yerine getirilmesini ve gündelik yaşam işlevselliğini aksatan dürtüsel bir davranış örüntüsüdür. Güncel araştırmalar, sorunlu sosyal medya kullanımı yalnızca aşırı kullanım çerçevesinde değil, psikolojik, fizyolojik ve sosyal sonuçlarını da dikkate alarak bağımlılık benzeri bir örüntü olarak ele almaktadır. Literatürde en fazla tartışılan konulardan biri, benzer etkilerle ilişkilendirilmelerine karşın sorunlu kullanım, sosyal medya bağımlılığı, bağımlılık yapıcı kullanım ve patolojik kullanım gibi farklı adlandırmalar altında incelenen eşdeğer kavramların varlığıdır. Bu kavramsal ve terminolojik çeşitlilik, sorunlu sosyal medya kullanımının işlevsel bir bozulma mı yoksa sağlıkla ilişkili bir bağımlılık mı olduğu yönündeki tartışmaların sürmesine neden olmaktadır.

Sorunlu sosyal medya kullanımının genel özellikleri incelendiğinde, öncelikle bu davranış örüntüsünün dürtüsel niteliği ve bireyin sosyal medya kullanımını düzenlemekte yaşadığı güçlük öne çıkmaktadır. Düzenleme kapasitesindeki bu yetersizlik, sıklıkla dürtü kontrolünde güçlük ve belirlenen kullanım sınırlarına uyamama gibi bağımlılık benzeri davranışlar bağlamında açıklanmaktadır. İkinci olarak, sorunlu sosyal medya kullanımı gündelik yaşam üzerinde önemli olumsuz etkiler yaratmaktadır. Çok sayıda araştırma, bu davranışın iş, eğitim, aile sorumlulukları ve sosyal ilişkiler dâhil olmak üzere gündelik rollerin yerine getirilmesini aksattığını ortaya koymaktadır. Bir diğer önemli özellik, dünyanın farklı bölgelerinde sorunlu sosyal medya kullanımının düşük psikolojik iyi oluş düzeyi ve olumsuz ruh sağlığı belirtileriyle ilişkilendirilmesidir. Bazı çalışmalar, depresyon ve kaygı gibi durumların sorunlu sosyal medya kullanımını daha da şiddetlendirdiğini göstermektedir. Son olarak, sorunlu sosyal medya kullanımına sıklıkla bir başa çıkma mekanizması veya duygu durumunu düzenleme aracı olarak başvurulmaktadır. Kullanıcıların sosyal medya kullanımına ilişkin motivasyonlarını inceleyen araştırmalar, alışkanlığa dayalı kullanımın ve duygu durumu düzenlemenin bu davranışın en güçlü yordayıcıları arasında bulunduğunu göstermektedir. Sorunlu sosyal medya kullanımının bu nitelikleri ve özellikleri, sosyoloji, psikoloji ve sosyal hizmet gibi farklı disiplinlerden araştırmacıların yürüttüğü çalışmalarla ortaya konulmuş olup bu alandaki araştırmalar devam etmektedir.

Bu çalışmanın temel amacı, **Web of Science Core Collection** veri tabanını esas alarak 2012–2026 yılları arasında yayımlanan sorunlu sosyal medya kullanımına ilişkin araştırmaların kavramsal gelişimini ve tematik yapısını bibliyometrik yöntemlerle incelemektir.

Analiz aşamasında, **Web of Science** veri tabanında yer alan sorunlu sosyal medya kullanımıyla ilgili makalelerin bibliyometrik incelemesi, **R** programlama dili tabanlı açık kaynaklı bir yazılım olan **R-Bibliometrix** paketinin **Biblioshiny** arayüzü kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Bibliyometrik analiz; yazarlar, kaynaklar, atıflar, dergiler, ülkeler, kurumlar ve anahtar kelimeler gibi değişkenleri ve bu değişkenler arasındaki ilişkileri inceleyerek belirli bir alandaki bilimsel üretimi ve bu üretimin etkisini nicel ve nitel açılardan değerlendiren bir araştırma yöntemidir.

Bibliyometrik analiz, 2012–2026 yılları arasında sorunlu sosyal medya kullanımına ilişkin araştırmaların mevcut durumuna ve gelişimine yönelik genel bir görünüm sunmaktadır. Bulgular, araştırma sayısının zaman içinde istikrarlı biçimde arttığını göstermektedir. Nitekim 2012 yılında sınırlı sayıda çalışma yayımlanmışken 2025 yılına gelindiğinde bu sayı önemli ölçüde yükselmiştir. Bu eğilim, dijital iletişimin başlangıçtaki işlevsel kapsamını aşarak psikolojik ve sosyal açıdan bir kaygı alanına dönüştüğünü göstermektedir.

Yayınların dergilere göre dağılımı incelendiğinde, *Current Psychology*, *International Journal of Mental Health and Addiction* ve *Computers in Human Behavior* dergilerinin bu alandaki başlıca yayın organları arasında yer aldığı görülmektedir. Yayınların söz konusu dergilerde yoğunlaşması, literatürün büyük ölçüde klinik ve davranışsal çerçeveler doğrultusunda şekillendiğine işaret etmektedir. Ayrıca uluslararası iş birliği düzeyi, sorunlu sosyal medya kullanımının küresel bir sorun olarak kabul edildiğini ortaya koymakta ve kültürlerarası akademik iş birliğinin önemini vurgulamaktadır.

Tematik analiz ve anahtar kelime haritalaması, sosyal medya bağımlılığı, sorunlu sosyal medya kullanımı ve internet bağımlılığı gibi kavramların belirgin biçimde öne çıktığını ve araştırmalarda sosyal medya kullanımının kompulsif niteliğine odaklanıldığını göstermektedir. Ağ analizi ayrıca sosyal medya kullanımı ile depresyon, kaygı, stres ve uyku bozuklukları gibi olumsuz psikolojik sonuçlar arasında doğrudan ilişkiler bulunduğunu ortaya koymaktadır. “Gelişmeleri kaçırma korkusu” (**FOMO**) ve yalnızlık gibi kavramlar, sorunlu sosyal medya davranışlarının temelinde duygusal etmenlerin bulunabileceğine işaret etmektedir. Bunun yanı sıra veriler, ergenler, öğrenciler ve üniversite öğrencileri dâhil olmak üzere dijital risklere daha doğrudan maruz kalan grupları öne çıkarmaktadır.

Sonuç olarak sosyal medya, çağdaş dünyada önemli bir iletişim aracı olmayı sürdürmektedir. Bulgular, sosyal medyanın sorunlu biçimde kullanıldığında başta ruh sağlığı ve akademik performans olmak üzere çeşitli alanlarda olumsuz etkiler yaratma potansiyeli taşıdığını göstermektedir. Gelecekteki araştırmaların, betimsel yaklaşımların ötesine geçerek daha olumlu dijital kullanım örüntülerini teşvik etmeyi amaçlayan deneysel araştırma desenlerine ve uzun vadeli müdahalelere odaklanması gerekmektedir. Araştırmaların ortalama yayımlanma tarihinin görece yakın olması, alanın güncel verilerle sürekli desteklendiğine işaret etmektedir. Bu doğrultuda literatür, sosyal medya kullanımıyla ilişkili potansiyel riskleri azaltmaya yönelik kanıta dayalı stratejilerin geliştirilmesinde politika yapıcılara ve uzmanlara rehberlik etme potansiyeline sahiptir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Hizmet, Sorunlu Sosyal Medya Kullanımı, Bibliyometrik Analiz, Kavramsal Dönüşüm, Tematik Yapı.

www.turkishstudies.net/economy

Turkish Studies - Economics, Finance, Politics

eISSN: 2667-5625

ANKARA SCIENCE
UNIVERSITY

The Conceptual Evolution and Thematic Structure of Problematic Social Media Use Research Since 2012: A Global Bibliometric Analysis Based on Web of Science

Introduction

What social media is, what it is not, and where it should be positioned in everyday life have been subjects of debate from the past to the present. However, if a general definition is to be made, social media are platforms through which people communicate reciprocally and in which these communication processes are made attractive through various interfaces (Eraslan, 2020: 12). The mode of communication on these platforms differs somewhat from that of other communication tools. It is a space where one communicates not only with individuals on a one-to-one basis through text and/or voice, but also with the masses. According to another definition, social media are mobile or web-based applications that enable users to create content and interact with one another (Kaplan, 2015). Based on this definition, social media stand out through multidirectional interaction, individual participation, and online communication (Ranschaert et al., 2015). Accordingly, in this sense, unlike physical relationships, social media are not bound by time and space and constitute a socio-technological infrastructure in terms of both communication and content (Polat, 2014; Kane et al., 2014).

With regard to the general characteristics of social media, the first prominent feature is that the content on social media platforms is created by users; users are therefore not merely spectators but also content producers who sustain these platforms (Kaplan, 2015). Second, social media are platforms designed for individuals to communicate with one another more actively (Polat, 2014). Functions such as liking producers' posts, commenting on them, or sharing them on other platforms can be given as examples of this. Third, social media have a structure that supports the maintenance of existing relationships (with relatives, friends, family, or romantic partners) (Metin-Orta, 2019; McEwan, 2020).

Although social media have transformed today's types of relationships and the phenomenon of socialization within society, and have at times had certain positive implications, they also have negative outcomes that have been reflected in the literature. One of the greatest problems that can be identified as a negative aspect of social media is "problematic social media use." Problematic social media use is an impulsive behavioral pattern in which individuals continuously spend time on social media and, as a result, their responsibilities related to work, education, family, and other areas of daily functioning are disrupted (Galli et al., 2025; Domoff et al., 2022). Recent studies in the literature address problematic social media use not only in terms of excessive use but also together with its negative psychological, physiological, and social consequences, and evaluate it as an addiction-like form of use (Huang et al., 2023; Vercillo, 2020; Boer et al., 2020).

One of the most intensive debates in the literature on the concept of problematic social media use concerns equivalent concepts that are addressed in terms of similar effects but referred to by different names (e.g., problematic use, social media addiction, addictive use, pathological use)

(Tibber et al., 2025; Abdrakmanova et al., 2022). This situation causes the debate in the literature as to whether problematic social media use is a functional impairment or an addiction-like health problem to continue.

With regard to the general characteristics of problematic social media use, first, this behavioral pattern is impulsive and constitutes an unregulated form of social media use (Galli et al., 2025; Huang et al., 2023). This unregulated behavior is expressed as "addiction-like behaviors," such as difficulty in impulse control and in adhering to set limits (Amirthalingam & Khera, 2024; Abdrakmanova et al., 2022). Second, the negative effects of problematic social media use on daily life can be noted. Many studies in the literature provide evidence that this behavior disrupts roles in daily life (such as work, education, family, and social relationships) (Domoff et al., 2022; Amirthalingam & Khera, 2024). Another characteristic is that, in many different regions of the world, problematic social media use has been associated with low psychological well-being and negative mental health symptoms (Abbouyi et al., 2024; Huang et al., 2023; Kahya, 2025; Mousoulidou et al., 2024). Some studies have indicated that problematic social media use increases further with depression and anxiety (Abbouyi et al., 2024). The final general characteristic of problematic social media use is that it is a behavior resorted to in order to cope with various problems and/or to regulate mood. Studies conducted on users' motivations for social media use show that habit and use for the purpose of mood regulation are among the strongest predictors of this behavior (Wolgast et al., 2025; Galli et al., 2025). These features and characteristics of problematic social media use have emerged, and continue to emerge, as a result of research conducted on this subject from the past to the present by academics in many fields such as sociology, psychology, and social work.

Method

In this study, the bibliometric analyses of articles on problematic social media use in the Web of Science database were conducted using Biblioshiny, the Shiny interface of the R-Bibliometrix package (Aria & Cuccurullo, 2017), which is open-source software based on the R programming language. Bibliometric analysis is a research method conducted to measure the quantitative and qualitative characteristics of many variables, such as authors, references, citations, journals, countries, universities, and keywords, and the relationships among them, in order to measure the impact and outputs of scientific activities in a field (Carmo et al., 2022; Marcelo et al., 2015; Eom, 2009). The bibliometric method is based on two main groups of techniques, namely performance analysis and science mapping, and is widely used to reveal the intellectual, conceptual, and social structure of a research field (Donthu et al., 2021; Zupic & Čater, 2015).

To retrieve data related to the relevant field from Web of Science, the search query ("social media addiction" OR "problematic social media use" OR "problematic social networking" OR "social networking addiction" OR "facebook addiction" OR "instagram addiction" OR "tiktok addiction" OR "snapchat addiction" OR "twitter addiction" OR "whatsapp addiction" OR "social media overuse" OR "compulsive social media use" OR "excessive social media use" OR "pathological social media use" OR "social network site addiction" OR "problematic social network use") was used. The dataset consists of studies covering the years 2012–2026, and a total of 1,899 publications were included in the study. The data were retrieved from the Web of Science Core Collection on 10.02.2026. Since there were only 10 records for 2026 on the date of data retrieval, the data for this year are partial in nature. Prior to the analysis, the dataset was reviewed for duplicate records and missing bibliographic information. In the thematic evolution analysis, the cutting years were set as 2013 and 2018; the keyword co-occurrence network analysis was conducted on the most frequently used (50) keywords. The fact that the research data were obtained solely from the Web of Science database constitutes a limitation in terms of the scope of the findings, and this issue is addressed in the Discussion section. The search was carried out through the indexes within the Web of Science Core Collection (SSCI, SCI-Expanded, and ESCI). The analyses were conducted through the Bibliometrix 5.0 package

running on R version 4.5.2 and the Biblioshiny interface, and performance analysis and science mapping were used as bibliometric techniques. Within this scope, annual publication output, journal productivity, and citation indicators were examined, a thematic evolution analysis was performed, and a keyword co-occurrence network was constructed. The inclusion criteria were determined as the publication having been published between 2012 and 2026, containing the concepts in the search query, and the document type being an article. Records classified in Web of Science as both an article and a book chapter or proceedings paper, as well as early access articles, were retained in the dataset, whereas other document types such as reviews, editorials, and book reviews were excluded.

There are several reasons for selecting 2012 as the starting year of the study. The first is that there was only one publication in this field in 2011. It can be seen that the number of publications gained momentum in 2012 and thereafter. Second, 2012 emerges as a year in which digital developments began to increase globally. Indeed, in 2012, smartphone subscriptions exceeded one billion globally for the first time, marking a turning point (International Telecommunication Union [ITU], 2013). Similarly, in 2012, the release of Instagram, one of the most widely used social media platforms today, for Android-based phones was a milestone in terms of social media use (Hu, Manikonda, & Kambhampati, 2014).

Aim

The main aim of this research is to examine, using bibliometric methods, studies titled/focused on problematic social media use published between 2012 and 2026 in the Web of Science Core Collection database, by looking at their conceptual development and thematic structure.

Research Questions

RQ1. What is the trend by year of studies conducted on problematic social media use in the 2012–2026 period?

RQ2. Within this scope, what is the distribution of publications in the field by journal, and which are the most productive journals?

RQ3. Within this scope, what are the main thematic clusters (e.g., academic achievement, personality traits, mental health, addiction), and how have they changed over time?

RQ4. How do the keywords in studies on problematic social media use in the literature appear through co-occurrence networks?

Findings

General information on studies of problematic social media use conducted between 2012 and 2026, based on data retrieved from the Web of Science (WoS) database within the scope of this study, is presented in Table 1. Accordingly, 1,899 documents were obtained from 606 sources, and the annual growth rate in the number of publications is 8.98%. The average age of the documents, that is, how many years old the publications are, was calculated to be 2.55. The average number of citations per document is 26, and a total of 59,862 references were used.

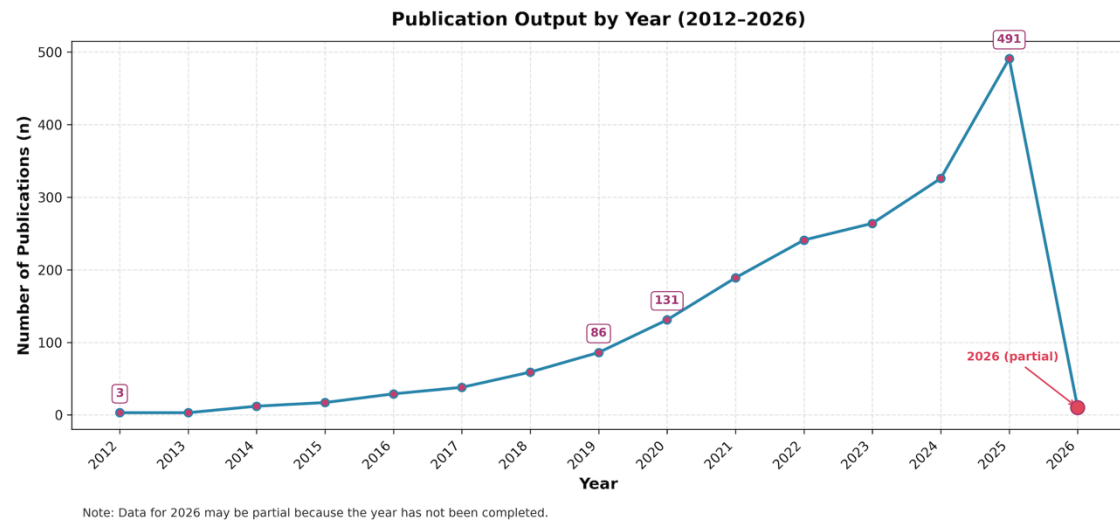
In terms of conceptual depth, 3,513 different keywords were used in the studies. The number of authors contributing to the field is 5,980, and the number of authors with single-authored documents is 102. The number of single-authored documents is 124, the average number of authors per document is 4.65, and the international co-authorship rate is 31.38%. Looking at the numbers of source types published in Web of Science, there are 1,797 articles, 8 book chapters, 93 early access articles, and 1 full-text proceedings paper. When these indicators are evaluated together, the low average document age of 2.55 and the increase in annual output indicate that the field is a young and rapidly growing research area, whereas the average of 4.65 authors per document and the international co-authorship rate of 31.38% indicate that output is largely based on multi-authored

and cross-border collaborations. Furthermore, the use of 3,513 different author keywords shows that the topic is being studied with a terminology that has not yet settled and is polyphonic.

Table 1. Basic Information About the Publications

Category	Indicator	Value
Main Information About Data	Timespan	2012 : 2025
	Number of Sources (Journals, Books, etc.)	606
	Documents	1,899
	Annual Growth Rate	8.98%
	Average Age of Documents	2.55
	Average Citations per Document	26
	Total Number of References	59,862
Document Contents	Keywords (Keywords Plus - ID)	1,935
	Author's Keywords (DE)	3,513
Authors	Total Number of Authors	5,980
	Number of Authors of Single-Authored Documents	102
Author Collaboration	Number of Single-Authored Documents	124
	Average Number of Authors per Document	4.65
	International Co-Authorship Rate	31.38%
Document Types	Article	1,797
	Article; Book Chapter	8
	Article; Early Access	93
	Article; Proceedings Paper	1

When Figure 1 is examined, the annual number of publications on problematic social media use between 2012 and 2026 can be seen. Accordingly, it can be stated that, starting from 2012 with 3 publications, the number of publications increased steadily and reached 491 in 2025. Since the data were retrieved at the beginning of 2026, the number of publications for 2026 remained limited to 10, and the data for this year are partial in nature. This trend indicates that the body of knowledge in the field has expanded rapidly and that the topic has found a place on the research agenda concurrently with societal developments such as the widespread adoption of smartphones, the increasing diversity of platforms, and the COVID-19 pandemic.

Figure 1. Publication Output by Year (2012–2026)

Looking at the top 10 most productive journals and their numbers of publications presented in Figure 2, Current Psychology ranks first with 68 publications, followed by the International Journal of Mental Health and Addiction ($n=66$) and Computers in Human Behavior ($n=64$), respectively. Addictive Behaviors ranks fourth with 62 publications, while Frontiers in Psychiatry and Frontiers in Psychology follow in fifth and sixth place with 45 publications each. The other journals are, respectively, the International Journal of Environmental Research and Public Health ($n=44$), the Journal of Behavioral Addictions ($n=43$), BMC Psychology ($n=34$), and PLOS ONE ($n=34$). The fact that the productive journals predominantly publish in the fields of psychology, mental health, and behavioral addiction indicates that the literature has largely been produced within a clinical and psychosocial framework, whereas disciplines such as communication, education, and social work are relatively underrepresented.

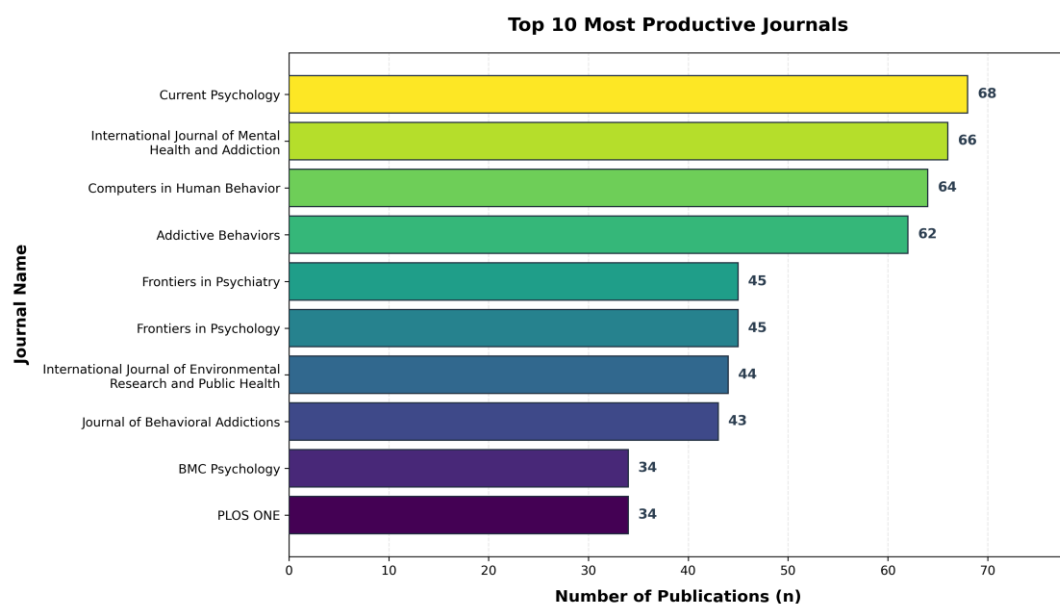
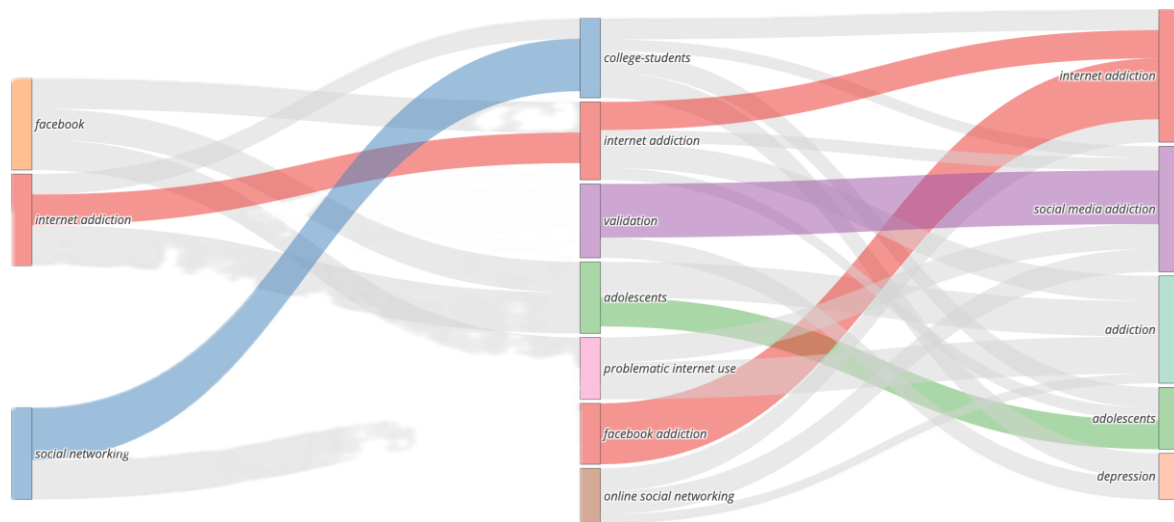
Figure 2. Top 10 Most Productive Journals and Their Numbers of Publications

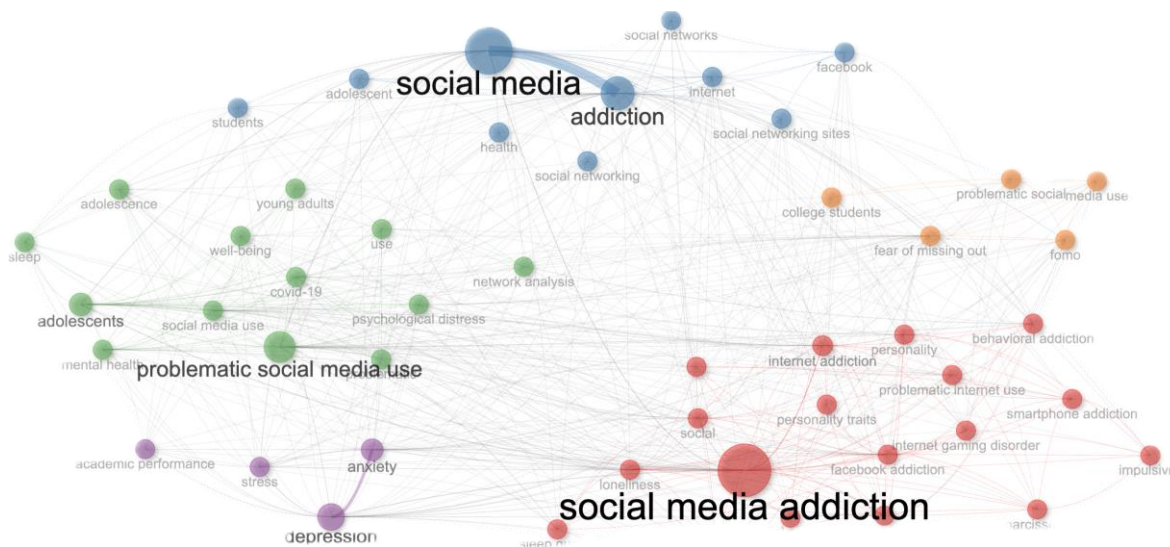
Figure 3 presents the conceptual development and thematic evolution of the problematic social media use literature between 2012 and 2026. Accordingly, it can be seen that the evolution time intervals in the literature are divided into three periods: 2012–2013, 2014–2018, and 2019–2026. It can be stated that, in the years 2012–2013, which cover a short period, the literature was concentrated on "Facebook" and "internet addiction." In the second period, between 2014 and 2018, it can be stated that the concept of "internet addiction" continued, but concepts such as "validation," "adolescents," "problematic internet use," "Facebook addiction," "college students," and "online social networking" were also included in the literature. In the most recent period, 2019–2026, it was determined that the thematic concepts were concentrated around "internet addiction," "social media addiction," "addiction," "adolescents," and "depression." This evolution shows that the literature has evolved from a framework focused on general internet addiction and on a single platform, Facebook, into a more specialized conceptual structure that is specific to social media and associated with mental health variables. The increase in conceptual diversity as the periods progress indicates that the field is in a process of maturation.

Figure 3. Conceptual Development and Thematic Evolution of the Problematic Social Media Use Literature Between 2012 and 2026

The thematic structure that reveals the relationships among the concepts in the problematic social media use literature and the clusters they form is presented in Figure 4. According to the analysis, the concepts are concentrated in five main clusters. In the first cluster, shown in red, "social media addiction" constitutes the center of the cluster, while other concepts such as life satisfaction, narcissism, self-esteem, and loneliness constitute the subtopics of the cluster center. In the second cluster, shown in green, "problematic social media use" is at the center of the cluster. The topics covered by this main heading combine themes related to well-being, adolescents, and the COVID-19 process. In the third cluster, shown in blue, general concepts such as "social media" and "addiction" are addressed within the scope of social networks, the internet, and health. The fourth cluster, shown in purple, reveals the relationships among themes of stress and academic performance centered on depression and anxiety. The fifth cluster, shown in orange, is shaped around the concepts of fear of missing out (FoMO) and university students, indicating that this emotional predictor has been studied particularly in young adult samples. When the structure of the clusters is evaluated as a whole, it can be stated that the literature is organized, on the one hand, around issues of conceptualization and measurement, such as types of addiction and scale validity, and, on the other hand, along the axis of predictor and outcome variables, such as personality traits, mental health indicators, and academic performance. This pattern indicates that the research field has expanded from descriptive studies toward relational and explanatory models.

Figure 4. Keyword Co-occurrence Network and Cluster Structure in the Problematic Social Media Use Literature

Discussion

In this study, the development, conceptual evolution, and thematic structure of the problematic social media use literature from 2012 to the present were examined using bibliometric methods. The findings show that the number of publications in the field has gained rapid momentum, particularly after 2019. This finding is consistent with the results of previous bibliometric studies. Indeed, Pellegrino et al. (2022) reported in their analysis covering the 2013–2022 period that the number of publications in the field increased steadily, while Anish et al. (2024) reported that the social media addiction literature has shown a marked growth trend in recent years. The up-to-date dataset of this study, covering 1,899 documents, extends the findings of previous studies by revealing that this growth trend has continued as of 2025.

There are also important similarities with the literature in terms of the thematic findings. Pellegrino et al. (2022) drew attention to the central position of the concepts of "internet addiction" and "adolescents" in the field; similarly, in this study, these concepts were found to be dominant in all periods. However, this study reveals the conceptual evolution in the field on a periodic basis by showing that the conceptual focus of the literature has shifted over time from a structure centered on "Facebook" and "internet addiction" toward the concepts of "social media addiction" and "problematic social media use." The recent prominence of concepts such as depression, anxiety, and fear of missing out indicates that the field is increasingly moving toward a mental health-based framework; this is consistent with studies reporting relationships between problematic social media use and mental health variables (Abbouyi et al., 2024; Huang et al., 2023).

The theoretical contribution of the study is that it brings a periodic perspective to the conceptual debates surrounding naming differences in the field of problematic social media use, such as problematic use, social media addiction, and pathological use, and makes the thematic clusters in the field visible. From a practical perspective, the findings are instructive in that they show researchers the current trends and relatively understudied themes in the field and provide professionals working in the fields of social work and mental health with a literature-based framework regarding at-risk groups such as adolescents and university students.

Regarding the limitations of this study, it can first be stated that the data were obtained solely from the Web of Science Core Collection database. Since publications indexed in other databases such as Scopus, PubMed, or Google Scholar were excluded, the findings may not represent the entire literature in the field. Second, since the search was limited to the keywords included in the search query, there is a possibility that studies published under different names were not included in the dataset. Third, the data for 2026 are partial in nature because they were retrieved before the year was completed. Finally, bibliometric analyses do not provide an evaluation of the content quality of publications, and citation-based indicators may operate with a delay to the disadvantage of recent publications (Donthu et al., 2021). Therefore, it would be appropriate to consider the findings as a descriptive framework regarding the structure of the field.

Conclusion

Assessments in the literature indicate that problematic social media use became increasingly apparent alongside the expansion of internet networks and growing investment in social media. Initially intended to facilitate communication with people whom individuals could not regularly meet in everyday life, social media has undergone a shift in its purposes of use following the introduction of new features, such as short videos, stories, and post sharing. Over time, this transformation has given rise to various difficulties, including problematic use and disordered use. Problematic social media use involves excessive engagement with social media to the extent that it impairs individuals' everyday functioning. Although initially perceived as particularly prevalent among young people, it has now become a phenomenon affecting almost every age group.

The bibliometric analysis provides an overview of the current state and development of research on problematic social media use between 2012 and 2026. The findings indicate a steady increase in publication output from 2012 to 2025. Whereas only three studies on problematic social media use were published in 2012, this number had risen to 491 by 2025. This increase demonstrates that the psychological and social dimensions of problematic social media use have attracted growing research attention.

Regarding the distribution of publications across academic journals, *Current Psychology*, *International Journal of Mental Health and Addiction*, and *Computers in Human Behavior* represent leading publication outlets in this field. The concentration of publications in these journals suggests that the literature has largely developed within clinical and behavioral frameworks. Furthermore, the international co-authorship rate of 31.38% indicates that the topic has become a globally investigated research area and that cross-cultural collaboration is widespread within the field.

The prominence of terms such as “social media addiction,” “problematic social media use,” and “internet addiction” in the thematic analysis and keyword mapping reflects an emphasis on the compulsive nature of social media use. The network analysis reveals that social media use is frequently examined alongside concepts such as depression, anxiety, stress, and sleep disorders in the literature. In particular, the concepts of “FOMO” (fear of missing out) and “loneliness” suggest that emotional difficulties may underlie problematic social media behaviors. The data also highlight “adolescents,” “students,” and “university students” as groups directly exposed to risks in digital environments.

The inclusion of “COVID-19” in the keyword clusters suggests that research interest in the topic increased markedly during the pandemic.

Social media continues to serve as an important communication tool. The reviewed literature frequently associates problematic social media use with adverse outcomes, particularly in mental health and academic performance. Future research should move beyond descriptive approaches and focus on experimental studies to develop long-term interventions and promote healthier patterns of digital engagement. The mean publication age of 2.55 years indicates that the field is continually

supported by current data. Accordingly, the literature may help policy practitioners and professionals working in this field develop evidence-based strategies to mitigate the potential risks associated with social media use.

www.turkishstudies.net/economy

Turkish Studies - Economics, Finance, Politics

eISSN: 2667-5625

ANKARA SCIENCE
UNIVERSITY

2012'den Günümüze Problemlili Sosyal Medya Kullanımı Araştırmalarının Kavramsal Dönüşümü ve Tematik Yapısı: Web of Science Tabanlı Küresel Bir Bibliyometrik Analiz

Giriş

Geçmişten günümüze sosyal medyanın olduğu, ne olmadığı ve gündelik hayatta nereye konumlandırılması gerektiği tartışma konusudur. Ancak genel bir tanımlama yapılacak olunursa, insanların karşılıklı olarak iletişim kurduğu, bu iletişim süreçlerinin çeşitli arayüzlerle cazip hale getirilerek oluşturulduğu mecralardır (Eraslan, 2020: 12). Bu mecradaki iletişim tarzı diğer iletişim araçlarındakinden biraz farklıdır. Sadece insanlarla birebir yazı ve/veya sesli iletişim değil, aynı zamanda kitlelerle iletişim halinde olduğu bir yerdir. Başka bir tanımlamaya göre ise kullanıcıların içerik oluşturmaya ve etkileşim halinde olmasına olanak tanıyan mobil veya web tabanlı uygulamalardır (Kaplan, 2015). Bu tanımdan yola çıkarak, sosyal medya, çok yönlü etkileşimi, bireylerin katılımını ve çevrimiçi iletişimi ile ön plana çıkmaktadır (Ranschaert ve ark., 2015). Dolayısıyla sosyal medya bu anlamda fiziksel ilişkilere nazaran zaman ve mekan sınırı olmayıp, gerek iletişim gerekse içerik açısından sosyo-teknolojik bir altyapıdır (Polat, 2014; Kane ve ark., 2014).

Sosyal medyanın genel özelliklerine bakılacak olursa, ilk ön plana çıkan özelliği sosyal medya platformlarındaki içeriklerin kullanıcılar tarafından oluşturulduğu, dolayısıyla kullanıcıların sadece izleyici değil, aynı zamanda bu platformları ayakta tutan içerik üreticileri olmalarıdır (Kaplan, 2015). İkinci olarak, sosyal medyalar bireylerin birbirleriyle daha aktif biçimde iletişim halinde olması için tasarlanmış mecralardır (Polat, 2014). Üreticilerin gönderilerinin beğenilmesi, yorum yapılabilmesi veya başka mecralarda paylaşılabilmesi gibi fonksiyonlar buna örnek olabilir. Üçüncü olarak ise sosyal medyaların mevcut ilişkileri sürdürme noktasında (akrabalar, arkadaşlar, aile ya da romantik ilişkiler) destekleyen bir yapısı mevcuttur (Metin-Orta, 2019; McEwan, 2020).

Sosyal medya her ne kadar günümüz ilişki türlerini ve toplum içerisindeki sosyalleşme olgusunu değiştirmiş, zaman zaman olumlu birtakım yansımaları olmuş olsa da, literatüre yansımış olan olumsuz çıktıları da bulunmaktadır. Sosyal medyanın olumsuz olarak ortaya koyulabilecek en büyük sorunlarından birisi de "problemlili sosyal medya kullanımı"dır. Problemlili sosyal medya kullanımı, bireylerin sürekli olarak sosyal medyada vakit geçirdiği ve bunun sonucunda iş, eğitim, aile ve diğer gündelik işleyiş içerisinde yer alan sorumlulukların aksadığı dürtüsel bir davranış biçimidir (Galli ve ark., 2025; Domoff ve ark., 2022). Literatürde yer alan güncel çalışmalar problemlili sosyal medya kullanımı sadece aşırı kullanım ile değil, psikolojik, fizyolojik ve sosyal açıdan olumsuz sonuçları ile birlikte ele alarak bağımlılık benzeri bir kullanım ile değerlendirmektedir (Huang ve ark., 2023; Vercillo, 2020; Boer ve ark., 2020).

Literatürde problemlili sosyal medya kullanımı kavramı üzerinden yapılan en yoğun tartışmalardan birisi de benzer etkilerle ele alınan fakat başka isimlerle anılan eşdeğer kavramlardır (örneğin, problemlili kullanım, sosyal medya bağımlılığı, bağımlılık yapıcı kullanım, patolojik

kullanım) (Tibber ve ark., 2025; Abdrakmanova ve ark., 2022). Bu durum, problemli sosyal medya kullanımının bir işlev bozukluğu mu yoksa bağımlılık benzeri bir sağlık sorunu mu olduğu yönündeki tartışmaların literatürde sürmesine neden olmaktadır.

Problemli sosyal medya kullanımının genel özelliklerine bakılacak olunursa, ilk olarak bu davranış örüntüsünün dürtüsel olduğu ve düzenlenemeyen bir sosyal medya kullanım şekli olduğudur (Galli ve ark., 2025; Huang ve ark., 2023). Bu düzenlenemeyen davranış, dürtü kontrolü ve koyulan sınırlara riayet etmede zorluk gibi "bağımlılık benzeri davranışlar" şeklinde ifade edilmektedir (Amirthalingam & Khera, 2024; Abdrakmanova ve ark., 2022). İkinci olarak, problemli sosyal medya kullanımının gündelik hayata olan olumsuz etkileri söylenebilir. Literatürde yapılan birçok araştırma bu davranışın gündelik hayat içerisindeki rollerin (iş, eğitim, aile ve sosyal ilişkiler gibi) sekteye uğradığına dair veriler ortaya koymaktadır. (Domoff ve ark., 2022; Amirthalingam & Khera, 2024). Bir diğer özellik olarak, dünyanın pek çok farklı bölgesinde problemli sosyal medya kullanımının düşük psikolojik iyi oluş ve olumsuz ruh sağlığı semptomları ile ilişkilendirilmiş olmasıdır (Abbouyi ve ark., 2024; Huang ve ark., 2023; Kahya, 2025; Mousoulidou ve ark., 2024). Yapılan bazı çalışmalarda problemli sosyal medya kullanımının depresyon ve kaygı ile daha da arttığı belirtilmiştir (Abbouyi ve ark., 2024). Problemli sosyal medya kullanımının genel hatlarıyla son özelliği ise çeşitli sorunlarla başa çıkmak ve/veya ruh hâlini düzenlemek için başvuru bir davranış olduğudur. Kullanıcıların sosyal medya kullanım motivasyonları hakkında gerçekleştirilen çalışmalar, alışkanlık ve ruh hâlini düzenleme amaçlı kullanımın bu davranışın en güçlü yordayıcıları arasında olduğunu göstermektedir (Wolgast ve ark., 2025; Galli ve ark., 2025). Problemli sosyal medya kullanımı ile ilgili sayılan bu özellikler ve nitelikler geçmişten günümüze sosyoloji, psikoloji, sosyal hizmet vb. birçok alandaki akademisyenlerin bu konu ile ilgili gerçekleştirdiği araştırmalar sonucu ortaya çıkmış olup çıkmaya da devam etmektedir.

Yöntem

Bu çalışmada, Web of Science veri tabanında problemli sosyal medya kullanımı ile ilgili makalelerin bibliyometrik analizleri, R programlama dili tabanlı açık kaynak yazılım olan R-Bibliometrix paketinin (Aria & Cuccurullo, 2017) Shiny arayüzü (Biblioshiny) kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Bibliyometrik analiz, bilimsel faaliyetlerin alandaki etkileri ve çıktılarını ölçmek için yazar, referans, alıntı, dergi, ülke, üniversite, anahtar kelime vb. birçok değişkenlerin niceliksel ve nitelik özellikleri ve aralarındaki ilişkileri ölçmek amacıyla gerçekleştirilen bir araştırma yöntemidir (Carmo vd., 2022; Marcelo vd., 2015; Eom, 2009). Bibliyometrik yöntem, performans analizi ve bilim haritalama olmak üzere iki temel teknik grubuna dayanmakta olup bir araştırma alanının entelektüel, kavramsal ve sosyal yapısını ortaya koymak amacıyla yaygın biçimde kullanılmaktadır (Donthu vd., 2021; Zupic & Čater, 2015).

Web of Science'den ilgili alanla ilişkili veri çekebilmek için ("social media addiction" OR "problematic social media use" OR "problematic social networking" OR "social networking addiction" OR "facebook addiction" OR "instagram addiction" OR "tiktok addiction" OR "snapchat addiction" OR "twitter addiction" OR "whatsapp addiction" OR "social media overuse" OR "compulsive social media use" OR "excessive social media use" OR "pathological social media use" OR "social network site addiction" OR "problematic social network use")" arama sorgusu kullanılmıştır. Veri seti 2012-2026 yıllarını kapsayan çalışmalardan oluşmakta olup toplamda 1899 yayın çalışmaya dahil edilmiştir. Veriler 10.02.2026 tarihinde Web of Science Core Collection üzerinden çekilmiştir. Veri çekim tarihinde 2026 yılına ait yalnızca 10 kayıt bulunduğundan bu yıla ilişkin veriler kısmi niteliktedir. Analiz öncesinde veri seti mükerrer kayıtlar ve eksik künye bilgileri açısından gözden geçirilmiştir. Tematik dönüşüm analizinde kesme yılları 2013 ve 2018 olarak belirlenmiş; anahtar kelime birlikte kullanım ağı analizi en sık kullanılan (50) anahtar kelime üzerinden gerçekleştirilmiştir. Araştırma verilerinin yalnızca Web of Science veri tabanından elde edilmiş olması, bulguların kapsamı açısından bir sınırlılık oluşturmaktadır olup bu husus Tartışma bölümünde ele alınmıştır. Tarama, Web of Science

Core Collection kapsamındaki (SSCI, SCI-Expanded ve ESCI) indeksleri üzerinden gerçekleştirilmiştir. Analizler, R 4.5.2 sürümü üzerinde çalışan Bibliometrix 5.0 paketi ve Biblioshiny arayüzü aracılığıyla yürütülmüş, bibliyometrik teknik olarak performans analizi ile bilim haritalama kullanılmıştır. Bu kapsamda yıllık yayın üretimi, dergi üretkenliği ve atıf göstergeleri incelenmiş, tematik dönüşüm analizi yapılmış ve anahtar kelime eş-oluşum ağı oluşturulmuştur. Dahil etme ölçütleri, yayının 2012-2026 yılları arasında yayımlanmış olması, arama sorgusundaki kavramları içermesi ve doküman türünün makale olması şeklinde belirlenmiştir. Web of Science'ta hem makale hem kitap bölümü ya da bildiri metni olarak sınıflandırılan kayıtlar ile erken erişim makaleler veri setinde tutulmuş, derleme, editör yazısı ve kitap incelemesi gibi diğer doküman türleri dışlanmıştır.

Çalışma için başlangıç yılı olarak 2012'nin seçilmesinin birçok nedeni vardır. Bunlardan ilki, 2011 yılında bu alanda sadece bir yayının olmasıdır. Bakıldığında 2012 ve sonrasında yayın sayısının ivme kazandığı görülmektedir. İkinci olarak 2012 küresel anlamda dijital gelişmelerin artmaya başladığı bir yıl olarak karşımıza çıkmaktadır. Nitekim 2012'de küresel boyutta akıllı telefon abonelikleri ilk kez bir milyarı aşarak dönüm noktası olmuştur (International Telecommunication Union, ITU, 2013). Benzer şekilde 2012'de, günümüzde en çok kullanılan sosyal medya platformlarından birisi olan Instagram'ın Android tabanlı telefonlarda kullanıma açılması sosyal medya kullanımı açısından milat olmuştur (Hu, Manikonda & Kambhampati, 2014).

Amaç

Bu araştırmanın temel amacı, 2012-2026 yılları arasında yayımlanan problemli sosyal medya kullanımı başlıklı/konulu çalışmaların kavramsal açıdan gelişimi ve tematik yapısına bakarak Web of Science Core Collection veri tabanından bibliyometrik yöntemlerle bu çalışmaları incelemektir.

Araştırma Soruları

S1. 2012-2026 döneminde problemli sosyal medya kullanımı hakkında yapılan çalışmaların yıllara göre eğilimi nasıldır?

S2. Bu kapsamda alandaki yayınların dergilere göre dağılımı nasıldır ve en üretken dergiler hangileridir?

S3. Bu kapsamda ana tema kümeleri (örnek olarak akademik başarı, kişilik özellikleri, ruh sağlığı, bağımlılık vb.) hangileridir ve bunlar zaman içinde nasıl değişmiştir?

S4. Literatürde problemli sosyal medya kullanımı üzerine yapılan çalışmalarda geçen anahtar kelimeler, birlikte kullanım ağları üzerinden nasıl görünmektedir?

Bulgular

Gerçekleştirilen çalışma kapsamında Web of Science (WoS) veritabanından alınan veriler doğrultusunda, 2012-2026 yılları arasını kapsayan dönemde problemli sosyal medya kullanımı üzerine yapılan çalışmalar hakkında genel bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur. Buna göre 606 kaynaktan 1899 doküman elde edilmiş, yayınların sayısında yıllık artış oranı %8,98'dir. Dokümanların ortalama yaşı, yani yayınların kaç yıllık olduğuna bakıldığında, ortalamasının 2,55 olduğu hesaplanmıştır. Doküman başına ortalama atıf sayısı 26 iken toplam 59862 referans kullanılmıştır.

Kavramsal derinlik açısından bakıldığında, çalışmalarda 3.513 farklı anahtar kelime kullanılmıştır. Alana katkı sunan yazar sayısı 5980 iken, tek yazarlı dokümanı olan yazar sayısı ise 102'dir. Tek yazarlı doküman sayısı 124, doküman başına ortalama yazar sayısı 4,65 olup, uluslararası ortak yazarlık oranı %31,38 şeklindedir. Web of Science'de yayınlanmış kaynak türlerinin sayılarına bakıldığında makale 1.797, kitap bölümü 8, erken erişim makale 93 ve tam metin bildiri 1 tanedir. Bu göstergeler bir arada değerlendirildiğinde, dokümanların ortalama yaşının 2,55 ile düşük olması ve yıllık üretimin artması alanın genç ve hızla büyüyen bir araştırma alanı olduğuna, doküman başına 4,65'lik ortalama yazar sayısı ile %31,38'lik uluslararası ortak yazarlık oranı ise

üretimin büyük ölçüde çok yazarlı ve sınır ötesi işbirliklerine dayandığına işaret etmektedir. Ayrıca 3.513 farklı yazar anahtar kelimesinin kullanılmış olması, konunun henüz durulmamış, çok sesli bir terminolojiyle çalışıldığını göstermektedir.

Tablo 1. Yayınla İlgili Temel Bilgiler

Kategori	Gösterge	Değer
Veriler Hakkında Temel Bilgiler	Zaman Aralığı	2012 : 2026
	Kaynak Sayısı (Dergiler, Kitaplar Vb.)	606
	Dokümanlar	1899
	Yıllık Artış Oranı	% 8,98
	Dokümanların Ortalama Yaşı	2,55
	Doküman Başına Ortalama Atıf Sayısı	26
	Toplam Referans Sayısı	59862
Doküman İçeriği	Anahtar Kelimeler (Keywords Plus - ID)	1.935
	Yazar Anahtar Kelimeleri (DE)	3.513
Yazarlar	Toplam Yazar Sayısı	5980
	Tek Yazarlı Dokümanı Olan Yazar Sayısı	102
Yazar İşbirliği	Tek Yazarlı Doküman Sayısı	124
	Doküman Başına Ortalama Yazar Sayısı	4,65
	Uluslararası Ortak Yazarlık Oranı	% 31,38
Kaynak Türleri	Makale (Article)	1.797
	Makale; Kitap Bölümü	8
	Makale; Erken Erişim (Early Access)	93
	Makale; Bildiri Metni	1

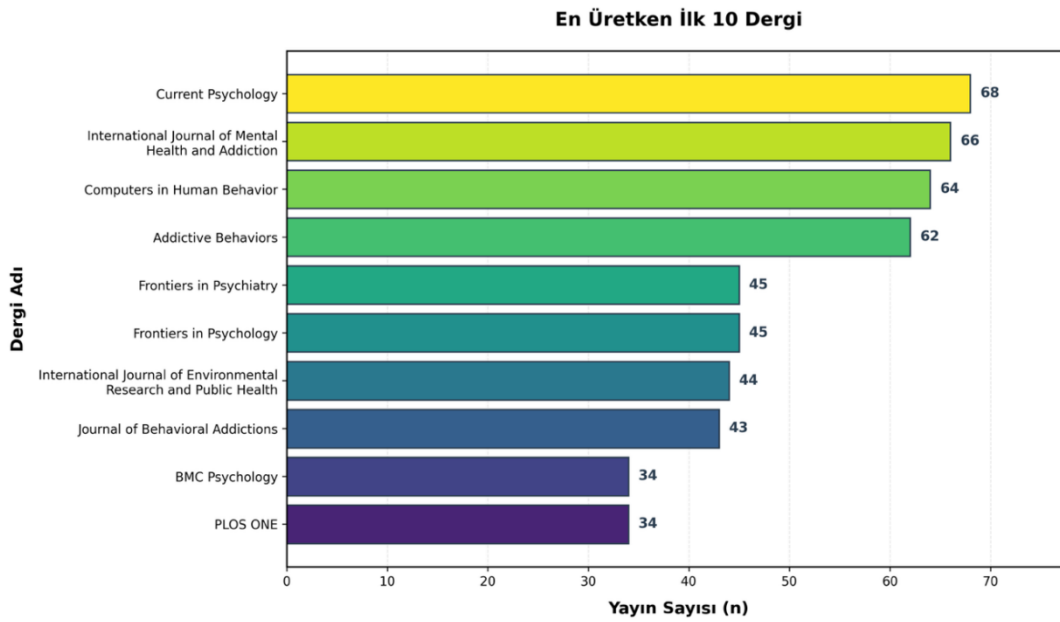
Şekil 1 incelendiğinde, problemleri sosyal medya kullanımı ile ilgili 2012-2026 yılları arasında yıllık yayın sayısı görülmektedir. Buna göre, 3 yayın ile başlayan 2012 yılından itibaren yayın sayısının istikrarlı bir biçimde artış göstererek 2025 yılında 491'e ulaştığı ifade edilebilir. Veri çekiminin 2026 yılının başında gerçekleştirilmiş olması nedeniyle 2026 yılına ait yayın sayısı 10 ile sınırlı kalmış olup bu yıla ilişkin veriler kısmi niteliktedir. Bu eğilim, alandaki bilgi birikiminin hızla genişlediğine ve konunun akıllı telefonların yaygınlaşması, platform çeşitliliğinin artması ve COVID-19 pandemisi gibi toplumsal gelişmelerle eşzamanlı biçimde araştırma gündeminde yer bulduğuna işaret etmektedir.

Şekil 1. Yıllara Göre Yayın Üretimi (2012-2026)

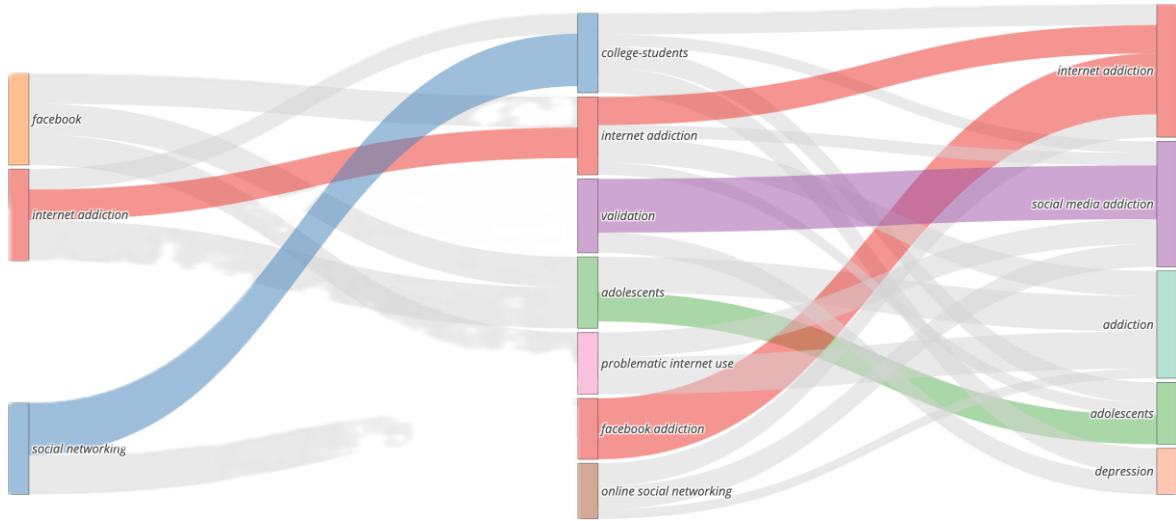
Şekil 2'de yer alan en üretken ilk 10 dergi ve yayın sayılarına bakıldığında, 68 yayınlı ilk sırada Current Psychology bulunurken, ardından International Journal of Mental Health and Addiction (n=66), Computers in Human Behavior (n=64) sırasıyla takip etmektedir. Dördüncü sırada Addictive Behaviors 62 yayınlı yer alırken beşinci ve altıncı sırayı ise 45'er yayınlı Frontiers in Psychiatry ile Frontiers in Psychology izlemektedir. Diğer dergilere bakıldığında, sırasıyla International Journal of Environmental Research and Public Health (n=44), Journal of Behavioral Addictions (n=43), BMC Psychology (n=34) ve PLOS ONE (n=34) yer almaktadır. Üretken dergilerin ağırlıklı olarak psikoloji, ruh sağlığı ve davranışsal bağımlılık alanlarında yayın yapan dergiler olması, literatürün büyük ölçüde klinik ve psikososyal bir çerçevede üretildiğini, iletişim, eğitim ve sosyal hizmet gibi disiplinlerin ise görece sınırlı temsil edildiğini göstermektedir.

Şekil 2. En Üretken İlk 10 Dergi ve Yayın Sayıları

Şekil 3'te Problemlili Sosyal Medya Kullanımı Literatürünün 2012-2026 Yılları Arasındaki Kavramsal Gelişimi ve Tematik Dönüşümü ortaya konulmuştur. Buna göre literatürde dönüşüm zaman aralıklarının 2012-2013, 2014-2018 ve 2019-2026 şeklinde üç dönem ayrıldığı görülmektedir. Kısa bir zamanı kapsayan 2012-2013 yıllarında literatürün "Facebook" ve "internet addiction" şeklinde yoğunlaştığı söylenebilir. İkinci dönem olan 2014-2018 yılları arasında ise "internet addiction" kavramının devam ettiği, ancak "validation", "adolescents", "problematic internet use", "Facebook addiction", "college students" ve "online social networking" gibi kavramların da literatüre dahil olduğu ifade edilebilir. 2019-2026 yılları içerisinde son dönemde tematik kavramların "internet addiction", "social media addiction", "addiction", "adolescents" ve "depression" etrafında yoğunlaştığı tespit edilmiştir. Bu dönüşüm, literatürün genel internet bağımlılığı ve tek platform olan Facebook odaklı bir çerçeveden, sosyal medyaya özgü ve ruh sağlığı değişkenleriyle ilişkilendirilen daha özelleşmiş bir kavramsal yapıya evrildiğini göstermektedir. Dönemler ilerledikçe kavram çeşitliliğinin artması, alanın olgunlaşma sürecinde olduğuna işaret etmektedir.

Şekil 3. Problemlili Sosyal Medya Kullanımı Literatürünün 2012-2026 Yılları Arasındaki Kavramsal Gelişimi ve Tematik Dönüşümü

Problemlili sosyal medya kullanımı literatüründeki kavramların birbirleriyle olan ilişkilerini ve oluşan kümeleri ortaya koyan tematik yapı Şekil 4'te verilmiştir. Yapılan analize göre kavramların beş ana kümede yoğunlaştığı görülmektedir. Kırmızı renkli ilk kümede "social media addiction" kümenin merkezini oluşturmakta olup, yaşam doyumu, narsizm, özsaygı ve yalnızlık gibi diğer kavramlar küme merkezinin alt başlıklarını oluşturmaktadır. Yeşil renkli ifade edilen ikinci kümede ise "problematic social media use" kümenin merkezindedir. Ana başlığın kapsadığı başlıkları ise iyilik hali, ergenler, ve COVID-19 süreciyle ilişkili temaları birleştirmiştir. Mavi renkli üçüncü kümede ise "social media" ve "addiction" gibi genel kavramlar sosyal ağlar, internet ve sağlık kapsamında ele alınmaktadır. Mor renkli dördüncü küme ise depresyon ve anksiyete odaklı stres ve akademik performans temalarının ilişkilerini ortaya koymaktadır. Turuncu renkli beşinci küme ise kaçırma korkusu (FoMO) ile üniversite öğrencileri kavramları etrafında şekillenmekte olup bu duygusal yordayıcının özellikle genç yetişkin örneklemelerinde çalışıldığına işaret etmektedir. Kümelerin yapısı bir bütün olarak değerlendirildiğinde, literatürün bir yandan bağımlılık türleri ve ölçek geçerliği gibi kavramsallaştırma ve ölçme konularında, diğer yandan kişilik özellikleri, ruh sağlığı göstergeleri ve akademik performans gibi yordayıcı ve sonuç değişkenleri ekseninde örgütlendiği söylenebilir. Bu örüntü, araştırma alanının betimsel çalışmalardan ilişkisel ve açıklayıcı modellere doğru genişlediğine işaret etmektedir.

Bu çalışmanın sınırlılıklarına bakıldığında ilk olarak veriler yalnızca Web of Science Core Collection veri tabanından elde edildiği ifade edilebilir. Scopus, PubMed veya Google Scholar gibi diğer veri tabanlarında dizinlenen yayınlar kapsam dışında kaldığından bulgular alandaki tüm literatürü temsil etmeyebilir. İkinci olarak, tarama yalnızca arama sorgusunda yer alan anahtar kelimelerle sınırlı olduğundan, farklı adlandırmalarla yayımlanmış çalışmaların veri setine dahil olmama olasılığı mevcuttur. Üçüncü olarak, 2026 yılına ait veriler yıl tamamlanmadan çekildiği için kısmi niteliktedir. Son olarak, bibliyometrik analizler yayınların içeriksel kalitesine ilişkin bir değerlendirme sunmamakta, atıf temelli göstergeler ise güncel yayınlar aleyhine gecikmeli işleyebilmektedir (Donthu vd., 2021). Bu nedenle bulguların, alanın yapısına ilişkin betimleyici bir çerçeve olarak değerlendirilmesi uygun olacaktır.

Sonuç

Alanyazındaki değerlendirmeler, problemli sosyal medya kullanımının internet ağlarının yaygınlaşması ve sosyal medya alanına yapılan yatırımların artmasıyla birlikte görünür hâle geldiğine işaret etmektedir. Başlangıçta kullanım amacı gündelik hayatta her zaman görüşemediğimiz insanlarla iletişim kurmak olan sosyal medya içerisine eklenen yeni özellikler (kısa süreli videolar, hikâye ve gönderi paylaşma vb.) sonrasında kullanım amacının farklılaştığı görülmektedir. Bu da zaman içerisinde insanlarda problemli kullanım ya da kullanım bozukluğu şeklinde farklı sorunlar ortaya çıkarmıştır. Problemli sosyal medya kullanımı, bireylerin gündelik işlevselliğini kaybedecek şekilde aşırı sosyal medya kullanması şeklindedir. Bu durum başta gençler arasında çok yaygın gibi bir manzara ortaya koysa da, günümüze kadar gelen süreçte artık neredeyse her yaş kategorisini etkileyen bir durum haline gelmiştir.

Yapılan bibliyometrik analiz, 2012-2026 arasında problemli sosyal medya kullanımı üzerine gerçekleştirilen çalışmaların mevcut durumu ve gelişimi üzerine genel bir bakış sunmaktadır. Elde edilen verilere bakıldığında, 2012 yılından 2025 yılına kadar bu alandaki yayın sayısının düzenli olarak arttığı görülmektedir. 2012 yılında problemli sosyal medya kullanımı üzerine sadece 3 çalışma yayınlanırken, 2025 yılına gelindiğinde bu sayı 491'e yükselmiştir. Bu artış, problemli sosyal medya kullanımının psikolojik ve sosyal boyutlarıyla giderek daha fazla araştırma gündemine girdiğini göstermektedir.

Akademik dergilerin dağılımında ise "Current Psychology", "International Journal of Mental Health and Addiction" ve "Computers in Human Behavior" dergilerinin bu alanda önde gelen platformlar olduğu söylenebilir. Bu dergilerde fazlaca yayın olması, literatürün klinik ve davranışsal anlamda şekillendiğine işaret etmektedir. Ayrıca %31,38'lik uluslararası ortak yazarlık oranı, konunun küresel düzeyde çalışılan bir araştırma alanı hâline geldiğini ve kültürlerarası işbirliğinin alanda yaygın olduğunu göstermektedir.

Tematik analiz ve anahtar kelime haritalamada 'sosyal medya bağımlılığı', 'problemli sosyal medya kullanımı' ve 'internet bağımlılığı' gibi terimlerin öne çıkması, sosyal medyanın kompulsif yapısına odaklanıldığını göstermektedir. Ağ analizi, sosyal medya kullanımı ile depresyon, anksiyete, stres ve uyku bozuklukları gibi kavramların literatürde sıklıkla birlikte ele alındığını ortaya koymaktadır. Özellikle "FOMO" (kaçırma korkusu) ve "yalnızlık" kavramları problemli sosyal medya davranışlarının ardında duygusal problemlerin olabileceğini göstermektedir. Bunun yanında verilerde dijital alandaki risklerle doğrudan karşı karşıya olan "ergenler", "öğrenciler" ve "üniversite öğrencileri" ne de işaret edilmektedir.

Kelime kümelerinde "COVID-19"un yer alması, pandemi sürecinde konuya yönelik araştırma ilgisinin belirgin biçimde arttığına işaret etmektedir.

Özet olarak, sosyal medya günümüzde hâlen daha önemli bir iletişim aracı olarak kullanılmaktadır. İncelenen literatürde, problemli sosyal medya kullanımının ruh sağlığı başta olmak üzere akademik performans gibi alanlardaki olumsuz çıktılarla sıklıkla ilişkilendirildiği görülmüştür.

Gelecek alışmalar, betimleyici çalışmanın ötesine geçerek uzun dönemli müdahaleler ve daha sağlıklı dijital kullanıcı profilleri oluşturabilmek için deneysel çalışmalara odaklanmalıdır. Literatürdeki çalışmaların ortalama yaşının 2,55 yıl olması, alanın sürekli güncel verilerle desteklendiğini göstermektedir. Bu sebeple literatürün politika uygulayıcılara ve bu alanda çalışan profesyonellere, sosyal medyanın olası risklerini azaltmak için kanıta dayalı stratejiler geliştirmesine olanak sağlayabileceği görölmektedir.

References

- Abbouyi, S., Bouazza, S., El Kinany, S., El Rhazi, K., & Zarrouq, B. (2024). Depression and anxiety and its association with problematic social media use in the MENA region: A systematic review. *The Egyptian Journal of Neurology, Psychiatry and Neurosurgery*, 60, Article 15. <https://doi.org/10.1186/s41983-024-00793-0>
- Abdrakmanova, A. E., Efremov, I. S., Gizatullin, T. R., & Asadullin, A. R. (2022). Dysfunctional use of social networks: Can we talk about addiction? *Neurology Bulletin*, 54(1), 63–71. <https://doi.org/10.17816/nb99931>
- Amirthalingam, J., & Khera, A. (2024). Understanding social media addiction: A deep dive. *Cureus*, 16(10), Article e72499. <https://doi.org/10.7759/cureus.72499>
- Anish, K. R., Jesteena Abraham, K. S., Jose, J., Nice Mary Francis, P., & Joseph, A. P. (2024). Navigating the web of influence: A bibliometric analysis of social media addiction. *Cureus*, 16(6), Article e62283. <https://doi.org/10.7759/cureus.62283>
- Aria, M., & Cuccurullo, C. (2017). bibliometrix: An R-tool for comprehensive science mapping analysis. *Journal of Informetrics*, 11(4), 959–975. <https://doi.org/10.1016/j.joi.2017.08.007>
- do Carmo, G., Felizardo, L. F., de Castro Alcântara, V., da Silva, C. A., & do Prado, J. W. (2023). The impact of Jürgen Habermas's scientific production: A scientometric review. *Scientometrics*, 128(3), 1853–1875. <https://doi.org/10.1007/s11192-022-04625-x>
- Domoff, S. E., Borgen, A. L., Rye, B., Rojas Barajas, G., & Avery, K. (2022). Problematic digital media use and addiction. In J. Nesi, E. H. Telzer, & M. J. Prinstein (Eds.), *Handbook of adolescent digital media use and mental health* (pp. 300–316). Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781108976237.016>
- Donthu, N., Kumar, S., Mukherjee, D., Pandey, N., & Lim, W. M. (2021). How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines. *Journal of Business Research*, 133, 285–296. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2021.04.070>
- Eom, S. (2009). An introduction to bibliometrics and informetrics. In *Author cocitation analysis: Quantitative methods for mapping the intellectual structure of an academic discipline* (pp. 1–35). IGI Global. <https://doi.org/10.4018/978-1-59904-738-6.ch001>
- Eraslan, L. (2020). *Sosyal medya ve algı yönetimi: Sosyal medya istihbaratına giriş [Social media and perception management: An introduction to social media intelligence]* (2nd ed.). Anı Yayıncılık.
- Galli, E., Sannino, M., Dridi, Z., & Giancola, M. (2025). Unravelling the association between trait mindfulness and problematic social media use in youth. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 22(10), Article 1479. <https://doi.org/10.3390/ijerph22101479>
- Hu, Y., Manikonda, L., & Kambhampati, S. (2014). What we Instagram: A first analysis of Instagram photo content and user types. *Proceedings of the International AAAI Conference on Web and Social Media*, 8(1), 595–598. <https://doi.org/10.1609/icwsm.v8i1.14578>
- Huang, P.-C., Latner, J. D., O'Brien, K. S., Chang, Y.-L., Hung, C.-H., Chen, J.-S., Lee, K.-H., & Lin, C.-Y. (2023). Associations between social media addiction, psychological distress, and food addiction among Taiwanese university students. *Journal of Eating Disorders*, 11(1), Article 43. <https://doi.org/10.1186/s40337-023-00769-0>
- International Telecommunication Union. (2013). The world in 2013: ICT facts and figures. <https://www.itu.int/en/ITU-D/Statistics/Documents/facts/ICTFactsFigures2013-e.pdf>

- Kahya, Y., Ünsal Mavi, C., & Hocaoglu, Ç. (2025). Executive dysfunction and psychological symptoms in problematic social media use. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 12(4), 405–410. <https://doi.org/10.5152/addicta.2025.25566>
- Kane, G. C., Alavi, M., Labianca, G., & Borgatti, S. P. (2014). What's different about social media networks? A framework and research agenda. *MIS Quarterly*, 38(1), 275–304. <https://doi.org/10.25300/MISQ/2014/38.1.13>
- Kaplan, A. M. (2015). Social media. In D. T. Cook & J. M. Ryan (Eds.), *The Wiley Blackwell encyclopedia of consumption and consumer studies* (pp. 1–5). Wiley. <https://doi.org/10.1002/9781118989463.wbeccs214>
- McEwan, B. (2020). Social media and relationships. In J. Van den Bulck (Ed.), *The international encyclopedia of media psychology* (pp. 1–5). Wiley. <https://doi.org/10.1002/9781119011071.iemp0086>
- Metin-Orta, I. (2020). Online social networking and romantic relationships. In M. Desjarlais (Ed.), *The psychology and dynamics behind social media interactions* (pp. 57–82). IGI Global. <https://doi.org/10.4018/978-1-5225-9412-3.ch003>
- Mousoulidou, M., Christodoulou, A., Averkiou, E., & Pavlou, I. (2024). Internet and social media addictions in the post-pandemic era: Consequences for mental well-being and self-esteem. *Social Sciences*, 13(12), Article 699. <https://doi.org/10.3390/socsci13120699>
- Pellegrino, A., Stasi, A., & Bhatiasevi, V. (2022). Research trends in social media addiction and problematic social media use: A bibliometric analysis. *Frontiers in Psychiatry*, 13, Article 1017506. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2022.1017506>
- Polat, B., & Tokgöz, C. (2014). Twitter user behaviors in Turkey: A content analysis on Turkish Twitter users. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 5(22), 244–251. <https://doi.org/10.5901/mjss.2014.v5n22p244>
- Porte, M. de S., Saur-Amaral, I., & Pinho, J. C. da C. (2015). Audit research: A systematic literature review of published research on ISI Web of Science between 2002 and 2013. *African Journal of Business Management*, 9(4), 116–126. <https://doi.org/10.5897/AJBM2014.7607>
- Ranschaert, E., van Ooijen, P. M. A., Lee, S., Ratib, O., & Parizel, P. M. (2015). Social media for radiologists: An introduction. *Insights into Imaging*, 6(6), 741–752. <https://doi.org/10.1007/s13244-015-0430-0>
- Tibber, M. S., Wang, M., & Zhang, C. (2025). *Individual-, interpersonal-, and family/household-level predictors of a measure of social media addiction in Chinese undergraduate students* [Preprint]. Research Square. <https://doi.org/10.21203/rs.3.rs-6527948/v1>
- Wolgast, M., Adler, H., & Wolgast, S. N. (2025). Motives for social media use in adults: Associations with platform-specific use, psychological distress, and problematic engagement. *Journal of Social Media Research*, 2(3), 179–194. <https://doi.org/10.29329/jsomer.45>
- Zupic, I., & Čater, T. (2015). Bibliometric methods in management and organization. *Organizational Research Methods*, 18(3), 429–472. <https://doi.org/10.1177/1094428114562629>

ETHICAL DECLARATIONS**Research and Publication Ethics**

The author(s) declare that this manuscript is an original work prepared in accordance with the principles of scientific research and publication ethics. The manuscript has not been previously published and is not currently under consideration for publication elsewhere. All sources used in the preparation of this study have been properly cited and referenced. The author(s) confirm that the work contains no plagiarism, fabrication, falsification, or manipulation of data. The research findings are presented honestly and transparently in accordance with the principles of academic integrity.

Author Contributions

All authors have significantly contributed to the conception, design, analysis, and preparation of the manuscript. All authors have read and approved the final version of the manuscript and agree to its submission and publication.

Conflict of Interest

The author(s) declare that there is no conflict of interest regarding the publication of this manuscript.

Funding

This research did not receive any specific grant, financial support, or funding from any public, commercial, or non-profit funding agencies.

Artificial Intelligence (AI) Usage Disclosure

During the preparation of this manuscript, artificial intelligence tools may have been used solely for limited purposes such as language editing, translation assistance, and stylistic improvement. Any AI-assisted translations or language corrections were carefully reviewed and verified by the author(s). Artificial intelligence tools were not used to generate the core scientific content, research design, analysis, or scholarly conclusions. All academic responsibility for the content of the manuscript rests entirely with the author(s).

Copyright and Permissions

The author(s) confirm that all necessary permissions for copyrighted materials have been obtained where required and that the manuscript does not violate any intellectual property rights.

Author Approval

All authors confirm that they have read and approved the final version of the manuscript and consent to its submission and publication.

ETİK BEYANLAR**Araştırma ve Yayın Etiği**

Yazar(lar), bu makalenin özgün bir çalışma olduğunu ve bilimsel araştırma ve yayın etiği ilkelerine uygun olarak hazırlandığını beyan eder. Makale daha önce herhangi bir yerde yayımlanmamış olup başka bir dergide değerlendirme sürecinde değildir.

Çalışmada kullanılan tüm kaynaklar akademik kurallara uygun biçimde atıflanmıştır. Yazar(lar), çalışmanın intihal, veri uydurma, veri tahrifi veya manipülasyon içermediğini; araştırma bulgularının bilimsel dürüstlük ilkelerine uygun şekilde sunulduğunu beyan eder.

Yazar Katkısı

Tüm yazarlar çalışmanın tasarlanması, yürütülmesi, analizi ve makalenin hazırlanmasına önemli ölçüde katkı sağlamıştır. Tüm yazarlar makalenin son hâlini okuyup onaylamış ve yayımlanmasını kabul etmiştir.

Çıkar Çatışması

Yazar(lar), bu makalenin yayımlanmasına ilişkin herhangi bir çıkar çatışması bulunmadığını beyan eder.

Finansal Destek

Bu araştırma herhangi bir kamu kurumu, ticari kuruluş veya kâr amacı gütmeyen kuruluş tarafından finansal olarak desteklenmemiştir.

Yapay Zekâ Kullanım Beyanı

Makalenin hazırlanması sürecinde yapay zekâ araçlarından yalnızca dil düzenleme, çeviri desteği ve anlatım iyileştirmesi amacıyla sınırlı ölçüde yararlanılmış olabilir. Yapay zekâ araçları tarafından yapılan çeviri ve dil düzenlemeleri yazar(lar) tarafından dikkatle kontrol edilmiştir. Yapay zekâ araçları çalışmanın bilimsel içeriğinin, araştırma tasarımının, analizlerinin veya akademik sonuçlarının oluşturulmasında kullanılmamıştır. Makalenin içeriğine ilişkin tüm akademik sorumluluk yazar(lar)a aittir.

Telif Hakları ve İzinler

Yazar(lar), telif hakkı gerektiren materyaller kullanılmışsa gerekli izinlerin alındığını ve çalışmanın herhangi bir fikrî mülkiyet hakkını ihlal etmediğini beyan eder.

Yazar Onayı

Tüm yazarlar makalenin son hâlini okuduklarını, onayladıklarını ve yayımlanmasını kabul ettiklerini beyan eder.